

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marko Lacković, apsolvent

Diplomski studij Agroekonomika

**STAVOVI STUDENATA AGROEKONOMIKE O KVALITETI
STUDIRANJA I PRIPREMLJENOSTI ZA TRŽIŠTE RADA**

Diplomski rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marko Lacković, apsolvent

Diplomski studij Agroekonomika

**STAVOVI STUDENATA AGROEKONOMIKE O KVALITETI
STUDIRANJA I PRIPREMLJENOSTI ZA TRŽIŠTE RADA**

Diplomski rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu diplomskog rada:

1. prof.dr.sc. Krunoslav Zmaić, predsjednik
2. izv.prof.dr.sc. Ružica Lončarić, mentor
3. prof.dr.sc. Tihana Sudarić, član

Osijek, 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. PREGLED LITERATURE	6
3. MATERIJAL I METODE	7
4. ZADOVOLJSTVO STUDENATA AGROEKONOMIKE TRENUTNIM STUDIJEM NA POLJOPRIVREDNOM FAKULTETU U OSIJEKU	8
4.1. Zadovoljstvo sadržajem, kvalitetom i ponudom kolegija na studiju.....	9
4.2. Ocjena strukturiranosti i povezanosti sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija	13
4.3. Ocjena studijskog programa u skladu s očekivanjima studenata Agroekonomike	15
5. OCJENA USVOJENOSTI ZNANJA I VJEŠTINA TIJEKOM STUDIRANJA NA SMJERU AGROEKONOMIKA.....	18
5.1. Ocjena usvojenosti znanja stečenih tijekom studija	18
5.2. Ocjena usvojenosti stečenih vještina tijekom studija	23
6. ANALIZA ZAPOŠLJIVOSTI STUDENATA AGROEKONOMIKE NAKON ZAVRŠENOG STUDIJA	28
6.1. Korisnost Bolonjske organizacije studija za agroekonomsku struku	28
6.2. Opća i prosječna ocjena studija Agroekonomike	30
6.3. Mogućnost zapošljavanja agroekonomista poslije studija	32
6.3.1. Analiza potencijalnog mjesta zaposlenja agroekonomista nakon studija	32
6.3.2. Analiza zaposlenja agroekonomista u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednog fakulteta.....	33
6.3.3. Analiza zaposlenja agroekonomista u odnosu na ostale struke.....	35
7. ANALIZA OČEKIVANJA STUDENATA NAKON ZAVRŠENOG PREDDIPLOMSKOG STUDIJA	39
7.1. Očekivanja studenata i njihova osposobljenost nakon završenog preddiplomskog studija	39

7.2. Zadovoljstvo cjelokupnim iskustvom tijekom studiranja i mogućnosti zaposlenja nakon studija	42
7.3. Usklađenost ECST bodova s nastavnim opterećenjem i informiranost studenata prije upisa na diplomski studij.....	44
8. ANALIZA NEZAPOSLENIH STUDENATA AGROEKONOMIKE S ZAVRŠENIM STUDIJEM NA POLJOPRIVREDNOM FAKULTETU U OSIJEKU U RAZDOBLJU OD 15.04.2014. do 15.04.2015.....	46
8.1. Analiza nezaposlenih agroekonomista s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.	46
8.2. Analiza nezaposlenih agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.....	48
8.3. Brzina zapošljavanja novoprijavljenih agroekonomista s završenim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijem u 2014. godini.....	52
9. ZAKLJUČAK	54
10. LITERATURA.....	55
11. SAŽETAK.....	56
12. SUMMARY	57
13. PRILOZI.....	58
14. POPIS TABLICA.....	62
15. POPIS SLIKA I GRAFIKONA	63
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	65
BASIC DOCUMENTATION CARD	66

1. UVOD

U radu će se analizirati kvaliteta studiranja na smjeru Agroekonomika, na Poljoprivrednome fakultetu u Osijeku, te pripremljenost studenata smjera Agroekonomika za tržište rada. Prvi dio analize odnosi se na interpretaciju i obradu anketa, dok se drugi dio rada fokusira na analizu podataka s Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Obradom podataka o nezaposlenosti analizirati će se nezaposlenost sveučilišnih prvostupnika i magistara struke Agroekonomike, te će se komparirati s nezaposlenima koji su završili ostale smjerove na Poljoprivrednome fakultetu u Osijeku, u promatranome razdoblju. Cilj istraživanja je analizirati stavove studenata Agroekonomike u kvaliteti studiranja, te utvrditi njihovu spremnost za tržište rada na osnovu rezultata iz anketa i podataka o nezaposlenosti. Statističkim metodama prikazati će se odnosi i međuzavisnosti između promatranih elemenata, kako bi se dobio što bolji uvid u eventualnu problematiku zapošljavanja studenata nakon završetka fakulteta. Ankete su provedene na studentima Agroekonomike preddiplomskoga studija, studentima diplomskoga studija prve godine, te studentima druge godine diplomskoga studija na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku tijekom akademske 2013./2014. godine. Na početku rada postavljaju se dvije hipoteze koje će se tijekom rada pokušat prihvatiti, odnosno odbiti:

Hipoteza 1: Studenti Agroekonomike smatraju da su nakon završetka fakulteta dovoljno osposobljeni za rad u struci,

Hipoteza 2: Studenti Agroekonomike lakše pronalaze posao u odnosu na studente ostalih smjerova Poljoprivrednoga fakulteta u Osijeku.

Rad započinje analizom stavova studenata Agroekonomike trenutnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku, gdje se će se pokušati objasniti zadovoljstvo studenata sadržajem, kvalitetom i ponudom kolegija, ocjenom strukturiranosti i povezanosti sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija, te će se izraditi ocjena studijskog programa u skladu s očekivanjima studenata. Nakon analize stavova slijedi ocjena usvojenosti znanja i vještina tijekom studiranja, iza koje slijedi analiza zapošljivosti u kojoj će se sintetizirati podaci te dati zaključak ispitanoj tematici. Bitan dio analize odnosi se na očekivanja studenata nakon završenog preddiplomskog studija u kojemu će se obraditi očekivanja studenata, i njihova vizija zapošljivosti nakon završetka preddiplomskog studija smjera Agroekonomika. Kompletno istraživanje zaokružiti će se analizom nezaposlenosti studenata Agroekonomike sa završenim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku.

2. PREGLED LITERATURE

Stavovi studenata Agroekonomike o kvaliteti studiranja i pripremljenosti za tržište rada u hrvatskoj znanstvenoj i stručnoj literaturi nisu dosada obrađivani, te su u radu najvećim dijelom korišteni primarni podaci dobiveni iz anketiranja studenata. Sekundarni podaci preuzeti su od Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, a korišteni su u analizi nezaposlenih studenata Agroekonomike s završenim sveučilišnim preddiplomskim i diplomskim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku.

Ankete su djelomično provedene na predavanjima, a manjim dijelom online putem uz pomoć alata Google Docs. Osim primarnih podataka, korištena je literatura „Metodologija i tehnologija izrade znanstvenoga i stručnog djela“ (Zelenika, 2012.) kako bi se osigurala dosljednost metodoloških pravila i tehnika prilikom izrade ovoga diplomskog rada. Također, korištena je knjiga „Pedeset godina studija Agroekonomike: 1963.-2013.“, autora: Franić, R., Grgić, I., Kovačić, D., Njavro, M., Par, V., Žimbek, T., i Žutinić, Đ. (2013.), u kojoj je obrađena tematika uvođenja i razvoja smjera Agroekonomika u Republici Hrvatskoj od 1963. do 2013. godine.

3.MATERIJAL I METODE

Predmet istraživanja u radu su stavovi studenata Agroekonomike o studiju, zapošljivosti i njihovim mogućnostima nakon završetka fakulteta. Tijekom anketiranja ispitano je 22 studenta druge godine preddiplomskoga studija, 19 studenta prve godine diplomskog studija, te 21 student druge godine diplomskog studija smjera Agroekonomika. Anketiranje je bilo anonimno, te je provedeno najvećim dijelom na predavanjima, a manjim dijelom online anketama, gdje su u najvećem postotku ispitani redovni studenti.

Rezultati, odnosno zaključci ovoga rada proizašli su iz proučavanja i analize primarnih podataka iz provedenih anketa, te iz sekundarnih podataka s Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.

Metode koje su korištene u radu su slijedeće:

- Metoda analize (rasčlanjivanjem odgovora i mišljenja studenata objasniti će se njihovi stavovi),
- Induktivna metoda (analizom pojedinačnih činjenica o stavovima studenata pokušati će se doći do zaključka o općem sudu i zaključku),
- Metoda dokazivanja (inkorporacijom prethodno korištenih metoda pokušati će se utvrditi točnost postavljenih hipoteza),
- Metoda deskripcije (opisivanjem i očitavanjem činjenica pokušati će se utvrditi veze između stavova studenata o kvaliteti studiranja i mogućnosti zapošljavanja nakon studija),
- Statistička metoda (na temelju prosječnih vrijednosti izvesti će se opći zaključak o skupini ili seriji rezultata, odnosno podataka. Grafičkim prikazima pokušati će se što bolje približiti dobiveni rezultati analiza pojedinog segmenta rada).

4. ZADOVOLJSTVO STUDENATA AGROEKONOMIKE TRENUTNIM STUDIJEM NA POLJOPRIVREDNOM FAKULTETU U OSIJEKU

Agrarni ekonomisti su kroz povijest doprinijeli razvoju i općem prihvaćanju agrarne ekonomike kao interdisciplinarne nastavne i znanstvene discipline. „Sustavni razvoj društvenih, ekonomskih i agroekonomskih znanstveno-nastavnih disciplina u poljoprivrednom obrazovanju i istraživanju u nas je započeo osnivanjem Gospodarsko-šumarskog učilišta 19. studenoga 1860. godine u Križevcima, kao rasadnika prvog visokog poljoprivrednog (i šumarskog) znanja u Hrvatskoj, ustanove koja je prethodila Fakultetu. Dragutin Lambl, češki agrarni ekonomist, postaje njen prvi ravnatelj i predaje ekonomske predmete: Gospodarska uprava i Knjigovodstvo.“¹

Agroekonomska struka tek zaživljava u praksi 1963. godine, nakon nekoliko provedenih reformi studija kako bi se kreirali kadrovski i materijalni faktori potrebni za uvođenje novih nastavnih predmeta iz društveno-ekonomskih disciplina i realizacije posebnoga studija iz ekonomike poljoprivrede.

Reformom studija 1960. godine i prijedlogom da se osnuje Poljoprivredno-ekonomski odsjek, ostvaruje se vjerojatni san dr.sc. Ottona Frangeša da agroekonomika bude i u Hrvatskoj priznata kao znanstvena disciplina i kao struka. Odluka o osnivanju Poljoprivredno-ekonomskog odsjeka donijeta je na zajedničkoj sjednici Savjeta i Vijeća Fakulteta održanoj 8. svibnja 1961. godine. Nastava na Odsjeku počela je ak. god. 1963./1964. upisom prve generacije studenata (25 polaznika), nakon prihvaćanja novog Statuta Fakulteta.²

Nakon otvaranja Poljoprivredno-ekonomskog odsjeka smanjio se udio agroekonomskih predmeta na ostalim smjerovima na Gospodarsko-šumarskom fakultetu u Zagrebu. Vizija Poljoprivredno-ekonomskog odsjeka bila je da diplomirani agroekonomisti rade na velikim kombinatima, te da će se agronomi ostalih smjerova i agrarni ekonomisti međusobno dopunjavati. U nastavku rada analizirati će se prvi dio anketa provedenih na studentima Agroekonomike na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku koji obuhvaća analizu zadovoljstva studenata trenutnim studijem na fakultetu.

¹ Franić, R., Grgić, I., Kovačić, D., Njavro, M., Par, V., Žimbek, T., i Žutinić, Đ., (2013): Pedeset godina studija Agroekonomike: 1963.-2013., Motiv, Zagreb, str. 2.

² Ibid., str. 15.

Obradom prikupljenih anketa prikazati će se zadovoljstvo studenata Agroekonomike na njihovom studiju. Između studenata su ispitani sljedeći elementi, na temelju kojih su doneseni zaključci o pojedinim parametrima:

1. Sadržaj i kvaliteta obveznih kolegija,
2. Sadržaj i kvaliteta izbornih kolegija,
3. Ponuda izbornih kolegija,
4. Mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sustavu studija Agroekonomike,
5. Prilagođenost zahtjeva i težine kolegija predznanjima studenata,
6. Stupanj u kojemu kolegiji na prvoj godini olakšavaju prilagodbu studentima na studij,
7. Povezanost i slijed sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija, i
8. Stupanj u kojemu je sadržaj studijskog programa zadovoljio očekivanja studenata.

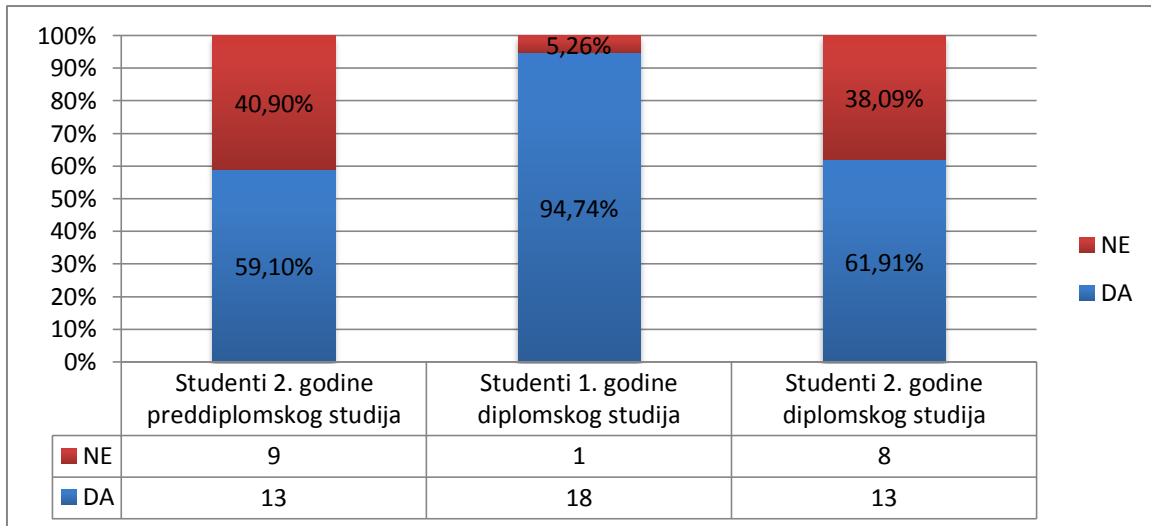
U nastavku će se zasebno analizirati rezultati ankete po pojedinim parametrima. Kako bi analiza bila što preglednija svi rezultati su grafički prikazani.

4.1. Zadovoljstvo sadržajem, kvalitetom i ponudom kolegija na studiju

Kako bi studenti pokazali zavidne rezultate tokom studija, bitno je da su zadovoljni s sadržajem i kvalitetom kolegija koje pohađaju. Kvaliteta kolegija za svakog studenta predstavlja individualni dojam o materiji gradiva i iskustvima koja je stekao tokom pohađanja toga kolegija.

Grafikon 1. prikazuje izbor smjera studenata prilikom upisa na fakultet, odnosno njihovo prvenstvo odabira smjera na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku. Ovim grafikonom želi se prikazati u kojoj mjeri su studenti željeli upisati odabrani smjer, te kako se to odražava i utječe na njihova daljnja mišljenja o studiju. Komparirane su tri godine, odnosno generacije studenata na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku. Komparacija se provodila na temelju ocjenjivanja parametra u rasponu od 1 do 5, gdje je ocjena 1 značila da su potpuno nezadovoljni, a ocjena 5 kako su jako zadovoljni pojedinim ispitanim parametrom.

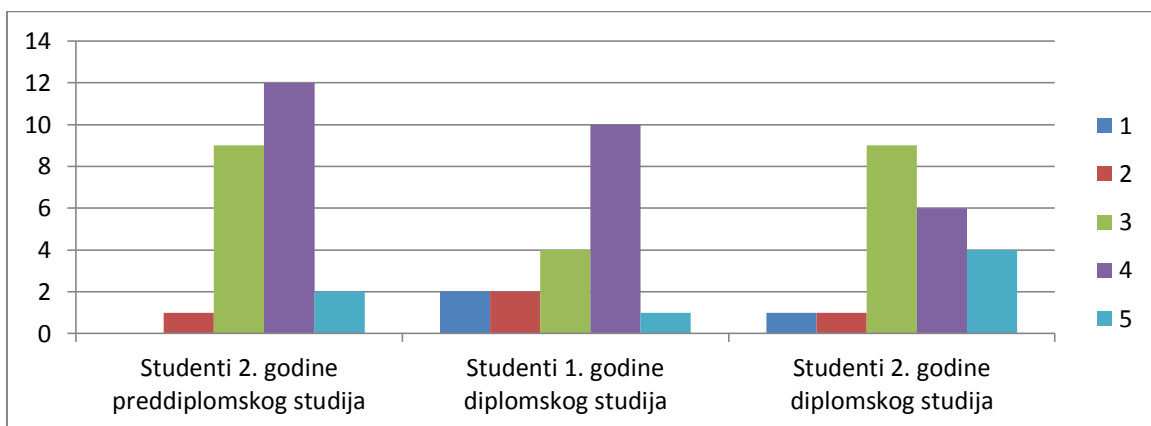
Grafikon 1. Odabir Agroekonomike kao primarno željenog smjera na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku.

Izvor: Vlastito istraživanje

Iz Grafikona 1. vidljivo je kako su studenti 1. godine diplomskog studija u najvećoj mjeri odgovorili pozitivno na postavljeno pitanje o odabiru Agroekonomike kao željenog smjera, i to sa 94,74%. Vidljivo je kako su studenti 2. godine preddiplomskog studija najmanje željeli upisati Agroekonomiku, te su sa 40,90% odgovorili negativno na postavljeno pitanje. Iz prikazanoga grafikona može se zaključiti kako je veći dio studenata na preddiplomskom studiju bio primoran upisati smjer Agroekonomika, te kako se kasnije taj negativni pokazatelj smanjuje, i zato na diplomskom studiju drastično opada (5,26%). U nastavku je prikazan Grafikon 2. Sadržaj i kvaliteta obveznih kolegija, u kojem su prikazani stavovi studenata o ispitanom parametru.

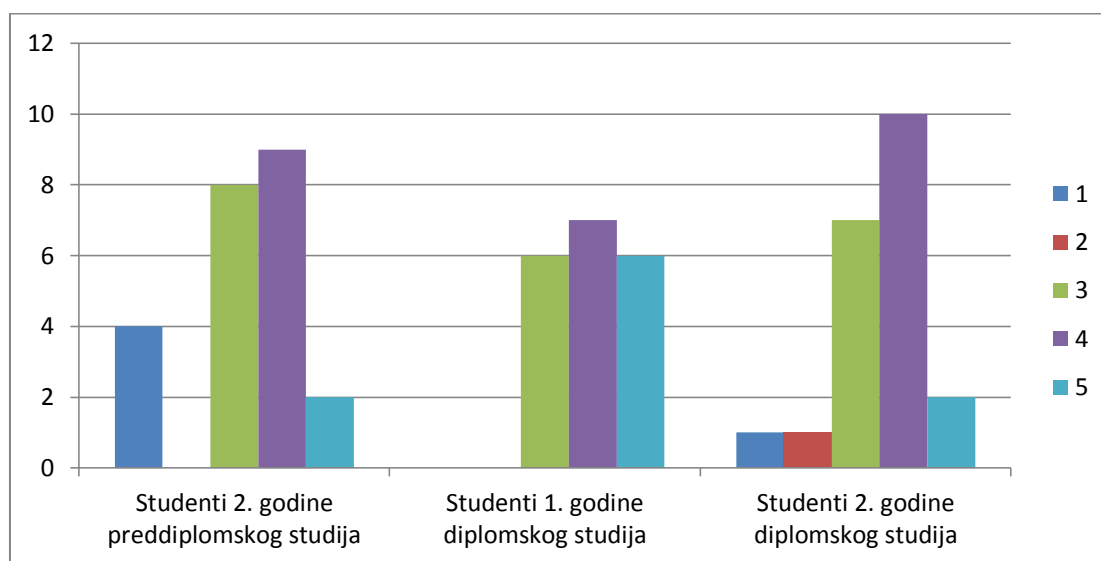
Grafikon 2. Sadržaj i kvaliteta obveznih kolegija

Izvor: Vlastito istraživanje

Grafikon 2. prikazuje stavove studenata o sadržaju i kvaliteti obveznih kolegija na smjeru Agroekonomika. Rezultati pokazuju kako studenti druge godine preddiplomskog studija daju najveću ocjenu sadržaju i kvaliteti obveznih kolegija od 3,63. Za razliku od njih studenti prve godine diplomskog studija dali su najmanju ocjenu sadržaju i kvaliteti obveznih kolegija od 3,32. Studenti druge godine diplomskog studija su ocijenili sadržaj i kvalitetu obveznih kolegija sa 3,52, tj. s ocjenom vrlo dobar. Osim obveznih kolegija, bitan je prikaz stavova studenata o izbornim kolegijima. U nastavku prikazan je Grafikon 3. koji prikazuje sadržaj i kvalitetu izbornih kolegija. Izborni kolegiji dobili su najbolju ocjenu od strane studenata prve godine diplomskog studija, a njihova ocjena iznosi 4,00. Najmanju ocjenu sadržaju i kvaliteti izbornih kolegija dali su studenti druge godine preddiplomskog studija (3,22).

Grafikon 3. Sadržaj i kvaliteta izbornih kolegija

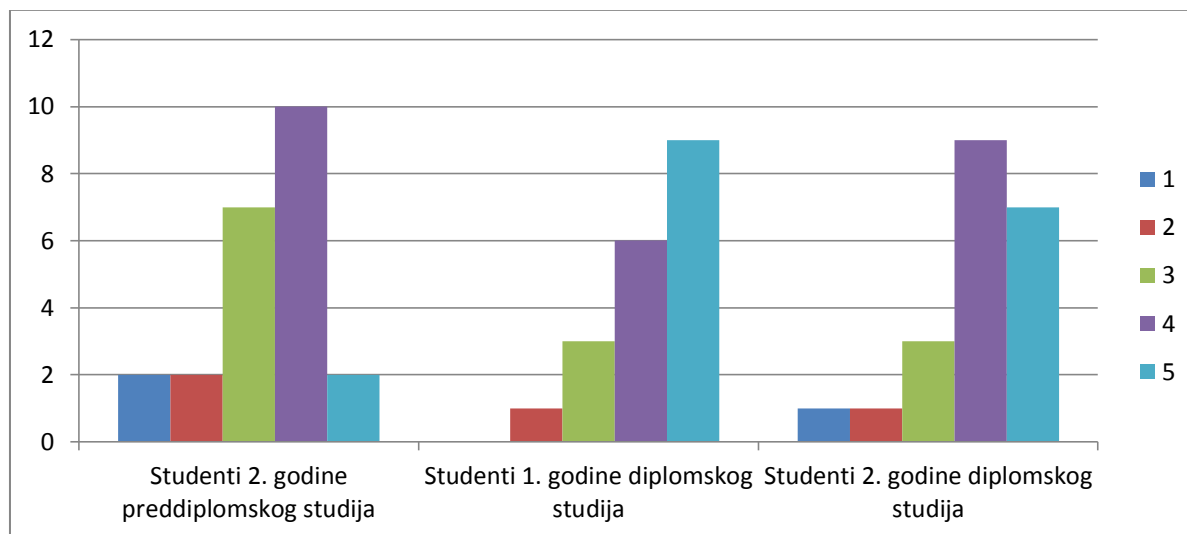

Izvor: Vlastito istraživanje

Prosječna ocjena sadržaja i kvalitete izbornih kolegija na studiju Agroekonomika iznosi 3,58. Ocjena je dobivena aritmetičkom sredinom svih ispitanika, te predstavlja zadovoljavajuću ocjenu, ali ujedno pokazuje i mogućnost unaprjeđenja izbornih kolegija. Studenti druge godine preddiplomskog studija ocjenjuju sadržaj i kvalitetu izbornih kolegije sa ocjenom 3,22. Najbolju ocjenu daju studenti prve godine diplomskog studija (4), dok su studenti druge godine diplomskog studija nešto lošije ocijenili sadržaj i kvalitetu izbornih kolegija (3,52) Osim kvalitete i sadržaja izbornih kolegija, izrazito je bitna ponuda kolegija, na temelju koje se studentima pruža mogućnost da upišu kolegije koji ne moraju nužno biti u nastavnom planu njihova smjera na fakultetu. Stoga je za opće zadovoljstvo studenata izrazito bitna

ponuda kolegija, i mogućnost da studenti zadovolje svoje potrebe za znanjem, upisom željenih kolegija. U nastavku je prikazan Grafikon 4. koji prikazuje ponudu izbornih kolegija.

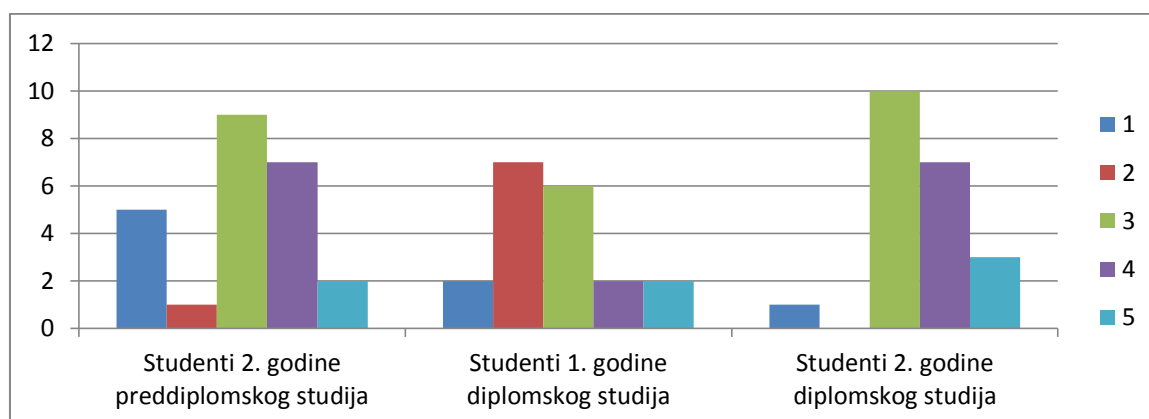
Grafikon 4. Ponuda izbornih kolegija

Izvor: Vlastito istraživanje

Grafikon 4. prikazuje ocjenu ponude izbornih kolegija na smjeru Agroekonomika. Ponudu izbornih kolegija najbolje su ocijenili studenti prve godine diplomskog studija (4,21), dok su studenti druge godine preddiplomskog studija najlošije ocijenili (3,35). Razlog niskoj ocjeni može se povezati s podacima iz Grafikona 5. koji prikazuje mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sustavu studija, jer postoje studenti koji bi eventualno htjeli pohađati kolegije koji nisu u sklopu Poljoprivrednog fakulteta, a po njihovim mišljenjima upravo bi im Bolonjski proces to trebao i omogućiti. Drugi razlog je što studentima izborni kolegiji nisu u dovoljnoj mjeri prezentirani, te samim time nisu upućeni u kompletnu ponudu kolegija. Izborni kolegiji studentima omogućuju proširenje znanja iz područja za koje se obrazuju, ili im mogu omogućiti da usvoje nova znanja iz područja za koje imaju posebne interese. Grafikon 5. donosi ocjenu mogućnosti pohađanja kolegija koji nisu u sustavu studija ispitanih studenata. Iz podataka je vidljivo kako najveću ocjenu postavljenom pitanju daju studenti druge godine diplomskog studija (3,52), dok za razliku od njih, studenti prve godine diplomskog studija daju najmanju ocjenu (2,74). Studenti druge godine diplomskog studija ocijeli su mogućnost pohađanja kolegija sa ocjenom 3,52. U odnosu na prethodno ispitane stavke, može se zaključiti kako mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sustavu studija ima dosta lošiju ocjenu – prosječna ocjena na svim ispitanim godinama studija iznosi 3,09. Studenti su relativno nezadovoljni ponudom kolegija koji nisu u sustavu studija Agroekonomike, a indikator tome je niska prosječna ocjena, i najniža ocjena u prvom segmentu ispitanih pitanja.

Grafikon 5. *Mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sustavu studija*

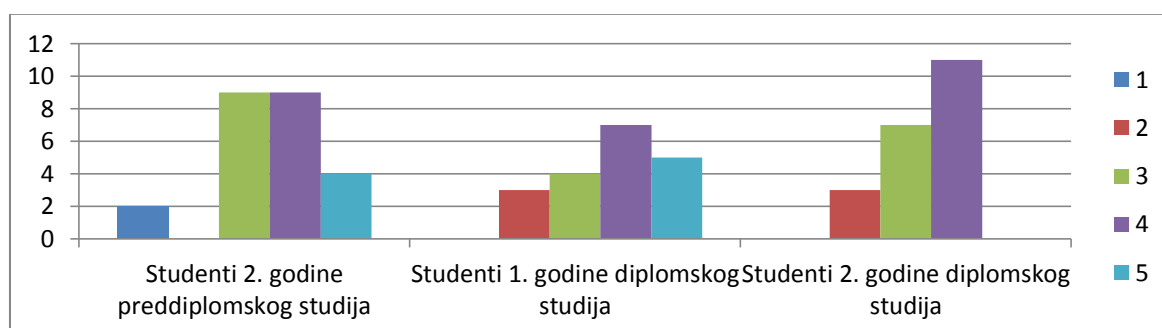
Izvor: *Vlastito istraživanje*

Promatrajući Tablicu 1. (str. 16.) vidljivo je kako studenti puno bolje ocjenjuju ponudu izbornih kolegija – prosječna ocjena iznosi 3,84, za razliku od mogućnosti pohađanja kolegija koji im nisu u sustavu studija (3,09).

4.2. Ocjena strukturiranosti i povezanosti sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija

U nastavku analizirana je strukturiranost i povezanost sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija. Grafikon 6. prikazuje prilagođenost zahtjeva i težine kolegija predznanjima studenata.

Grafikon 6. *Prilagođenost zahtjeva i težine kolegija predznanjima studenata*

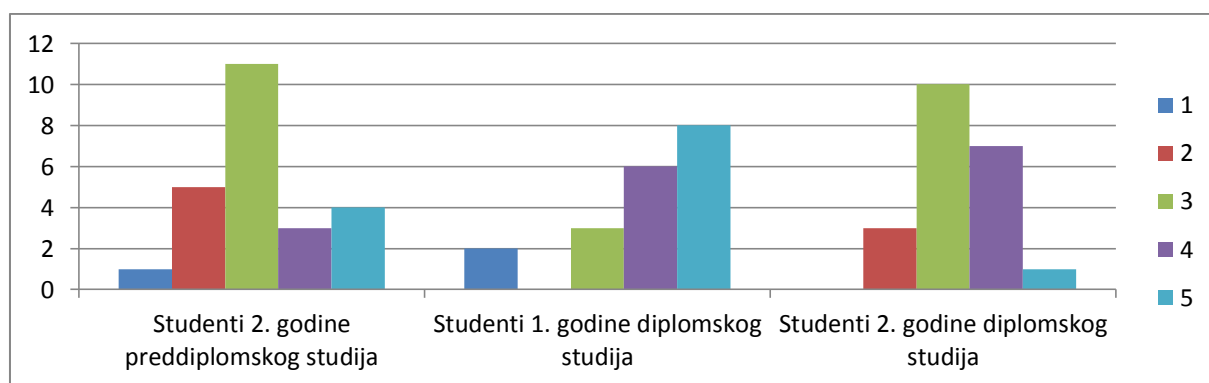

Izvor: *Vlastito istraživanje*

U Grafikonu 6. komparira se prilagođenost sadržaja kolegija između tri generacije studenata Agroekonomike, isto kao i u prethodnim grafikonima. Vidljivo je kako studenti prve godine diplomskog studija najbolje ocjenjuju prilagođenost zahtjeva i težine kolegija njihovim predznanjima, i to sa ocjenom 3,74. Za razliku od njih, studenti druge godine diplomskog studija najlošije su ocijenili promatrano pitanje sa ocjenom 3,38. Generalna ocjena svih

promatranih godina studija iznosi 3,55. Razlog nižoj ocjeni može se pronaći u činjenici da studenti posjeduju nedovoljno stručnih znanja, no to se pripisuje njima samima, jer uz obveznu i stručnu literaturu trebali bi dodatno proširivati svoje znanje neobveznom literaturom. Kako bi se dobio što bolji uvid u kompletnu problematiku predznanja studenata Grafikon 7. prikazuje stupanj u kojemu kolegiji na prvoj godini olakšavaju prilagodbu studentima na studij.

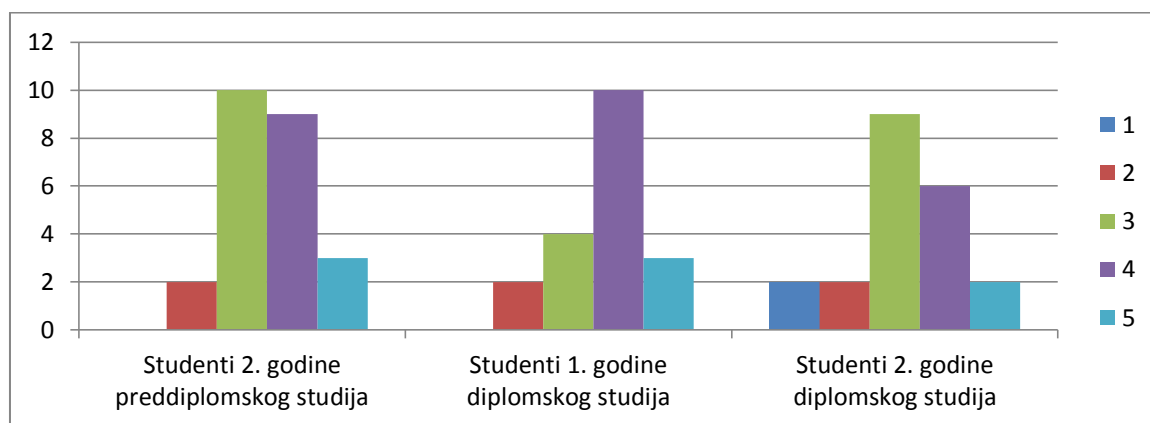
Grafikon 7. Stupanj u kojemu kolegiji na prvoj godini olakšavaju prilagodbu studentima na studij

Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti prve godine diplomskog studija najbolje su ocijenili stupanj u kojemu kolegiji na prvoj godini mogu olakšati prilagodbu studentima na studij, sa ocjenom 3,74. Najlošiju ocjenu dali su studenti druge godine preddiplomskog studija (3,17), a studenti druge godine diplomskog studija ocijenili su promatrano pitanje sa 3,28. Prosječna ocjena dobivena ponderiranom aritmetičkom sredinom iznosi 3,47. Grafikon 8. objasnit će kako studenti vrednuju povezanost i slijed sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija.

Grafikon 8. Povezanost i slijed sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija

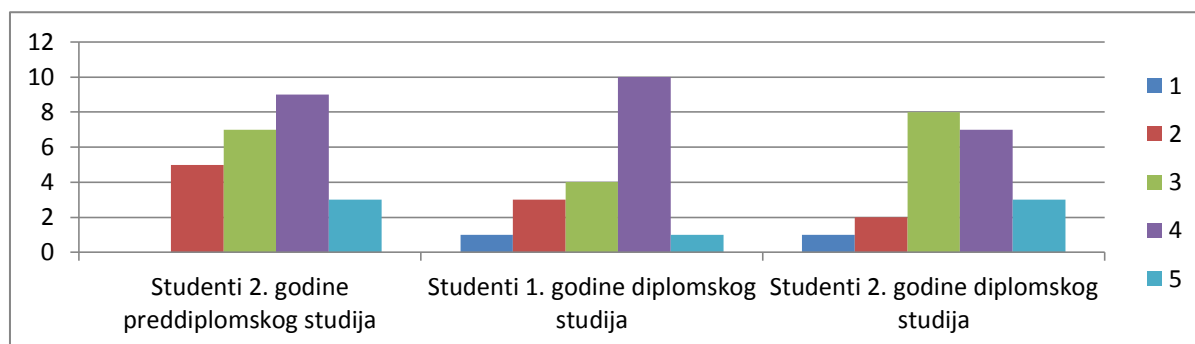
Izvor: Vlastito istraživanje

Iz Grafikona 8. Vidljivo je kako najbolju ocjenu povezanosti i slijedu sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija daju studenti prve godine diplomskog studija (3,74). Studenti druge godine preddiplomskog studija ocjenjuju povezanost i slijed sadržaja s 3,54, dok studenti druge godine diplomskog studija daju najlošiju ocjenu od 3,19. Prosječna ocjena iznosi 3,49. Niža prosječna ocjena je dijelom rezultat slabije ocjene iz Grafikona 7. Stupanj u kojemu kolegiji na prvoj godini olakšavaju prilagodbu studentima na studij, jer studenti smatraju da im predmeti nisu dovoljno usklađeni s godinom studija.

4.3. Ocjena studijskog programa u skladu s očekivanjima studenata Agroekonomike

Kriterij ocjene zadovoljstva studenata Agroekonomike na njihovom studiju proveden je ocjenom stupnja u kojemu je sadržaj studijskog programa zadovoljio njihova očekivanja. Grafikon 9. prikazuje stupanj u kojemu je sadržaj studijskog programa zadovoljio očekivanja studenata.

Grafikon 9. Stupanj u kojemu je sadržaj studijskog programa zadovoljio očekivanja studenata

Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti druge godine preddiplomskog studija ocijenili su zadovoljstvo sadržajem studijskog programa s ocjenom 3,42, dok su studenti prve godine diplomskog studija ocijenili sa 3,37. Studenti druge godine diplomskog studija ocijenili su zadovoljstvo sadržajem studijskog programa istom ocjenom kao i studenti druge godine preddiplomskog studija (3,42). Rezultati svih prethodno analiziranih elemenata ankete grupirani su i prikazani u Tablici 1., dok su ocjene dobivene izračunom ponderirane aritmetičke sredine prethodno ocijenjenih pitanja, koja su postavljena studentima smjera Agroekonomika.

Tablica 1. Ponderirana aritmetička sredina ocjena zadovoljstva studenata Agroekonomike na trenutnom studiju

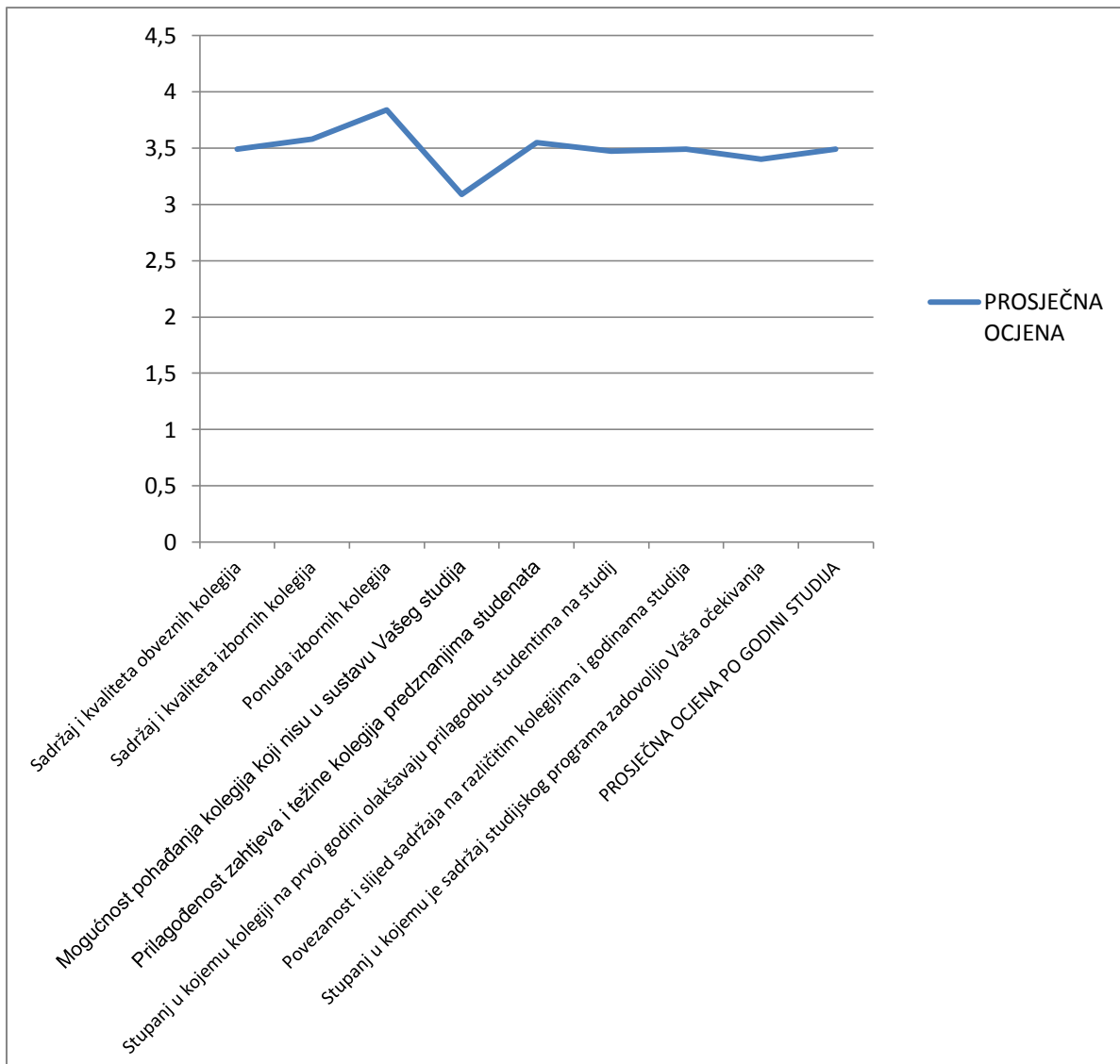
	Studenti 2. godine preddiplomskog studija	Studenti 1. godine diplomskog studija	Studenti 2. godine diplomskog studija	PROSJEČNA OCJENA
Sadržaj i kvaliteta obveznih kolegija	3,63	3,32	3,52	3,49
Sadržaj i kvaliteta izbornih kolegija	3,22	4	3,52	3,58
Ponuda izbornih kolegija	3,35	4,21	3,95	3,84
Mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sastavu Vašeg studija	3	2,74	3,52	3,09
Prilagođenost zahtjeva i težine kolegija predznanjima studenata	3,54	3,74	3,38	3,55
Stupanj u kojemu kolegiji na prvoj godini olakšavaju prilagodbu studentima na studij	3,17	3,95	3,28	3,47
Povezanost i slijed sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija	3,54	3,74	3,19	3,49
Stupanj u kojemu je sadržaj studijskog programa zadovoljio Vaša očekivanja	3,42	3,37	3,42	3,40
PROSJEČNA OCJENA PO GODINI STUDIJA	3,36	3,63	3,47	3,49

Izvor: Vlastito istraživanje

Vidljivo je kako studenti najbolje ocjenjuju ponudu izbornih kolegija (3,84), dok je najlošije ocijenjena mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sustavu studija Agroekonomike (3,09). Najbolju ocjenu ponudi izbornih kolegija dali su studenti prve godine diplomskog studija (4,21), dok su studenti druge godine preddiplomskog studija najlošije ocijenili ovo pitanje (3,35). Studenti prve godine diplomskog studija najlošije su ocijenili mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sustavu njihovog studija (2,74), nakon njih slijede studenti druge godine preddiplomskog studija sa ocjenom 3, te studenti druge godine diplomskog studija sa ocjenom 3,52. Očigledno je kako postoji želja kod studenata za boljom ponudom izbornih kolegija koji nisu u sustavu njihovog studija, te postoji prostor za moguće unaprjeđenje ovog segmenta u obrazovanju studenata. Ponderirana prosječna ocjena zadovoljstva studenata Agroekonomike na trenutnom studiju iznosi 3,49. Uočljivo je kako postoji prostor za poboljšanje trenutnog ustrojstva studija, kako bi se povećalo zadovoljstvo studenata njihovim studijem. Najveći prostor za poboljšanje nalazi se u pružanju opcije studentima da polažu kolegije koji nisu u sustavu njihovog studija. Kako bi se dobio bolji uvid u prethodno elaborirane elemente

zadovoljstva studenata na studiju, u nastavku je prikazan Grafikon 10. u kojemu su linijski prikazane prosječne ocjene zadovoljstva studenata Agroekonomike na trenutnom studiju.

Grafikon 10. Linijski prikaz prosječne ocjene zadovoljstva studenata Agroekonomike na trenutnom studiju

Iz Grafikona 10. vidljivo je kako postoji najveći nerazmjer ocjena između sadržaja i kvalitete izbornih kolegija (3,84) i mogućnosti pohađanja izbornih kolegija koji nisu u sustavu studija (3,09). Ostale ocjene blago variraju oko prosječne ocjene 3,49. Sljedeći dio rada obrađuje ocjenu usvojenosti znanja i vještina studenata tijekom studiranja na smjeru Agroekonomika.

5. OCJENA USVOJENOSTI ZNANJA I VJEŠTINA TIJEKOM STUDIRANJA NA SMJERU AGROEKONOMIKA

Nastavak analize stavova studenata o studiranju na smjeru Agroekonomika donosi ocjenu usvojenosti znanja i vještina tijekom studiranja. Posebno će se analizirati stavovi studenata druge godine preddiplomskog studija, studenata prve godine diplomskog, te studenata druge godine diplomskog studija. Prvo će se analizirati ocjena usvojenosti stečenih znanja tijekom studija, a zatim ocjena usvojenosti stečenih vještina tijekom studija. „Znanje se definira kao rezultat spoznajnih procesa u koje smo subjektivno uvjereni. Ono je objektivno utemeljeno, ali ne nužno i istinito.“³ Cilj ove analize je utvrditi koliko su studenti Agroekonomike stekli znanja i vještina u svojem dosadašnjem studiju, kako bi se dobio uvid u kojim područjima su studenti kompetentniji, a u kojima su manje kompetentni. Također provesti će se komparacija dobivenih rezultata između ispitanih godina studenata Agroekonomike, radi dobivanja slike porastu, odnosno padu znanja i vještina tijekom studiranja. Svi izračuni potkrijepljeni su grafičkim i tabličnim prikazima kako bi se stekao bolji uvid u dobivene rezultate provedene analize.

5.1. Ocjena usvojenosti znanja stečenih tijekom studija

Analiza stečenih znanja studenata Agroekonomike odnosi se na ispitivanje šest područja znanja studenata, koji se ugrubo mogu podijeliti na agronomske i ekonomske predmete. Analiza stečenih znanja odnosi se na ispitivanje poznavanja:

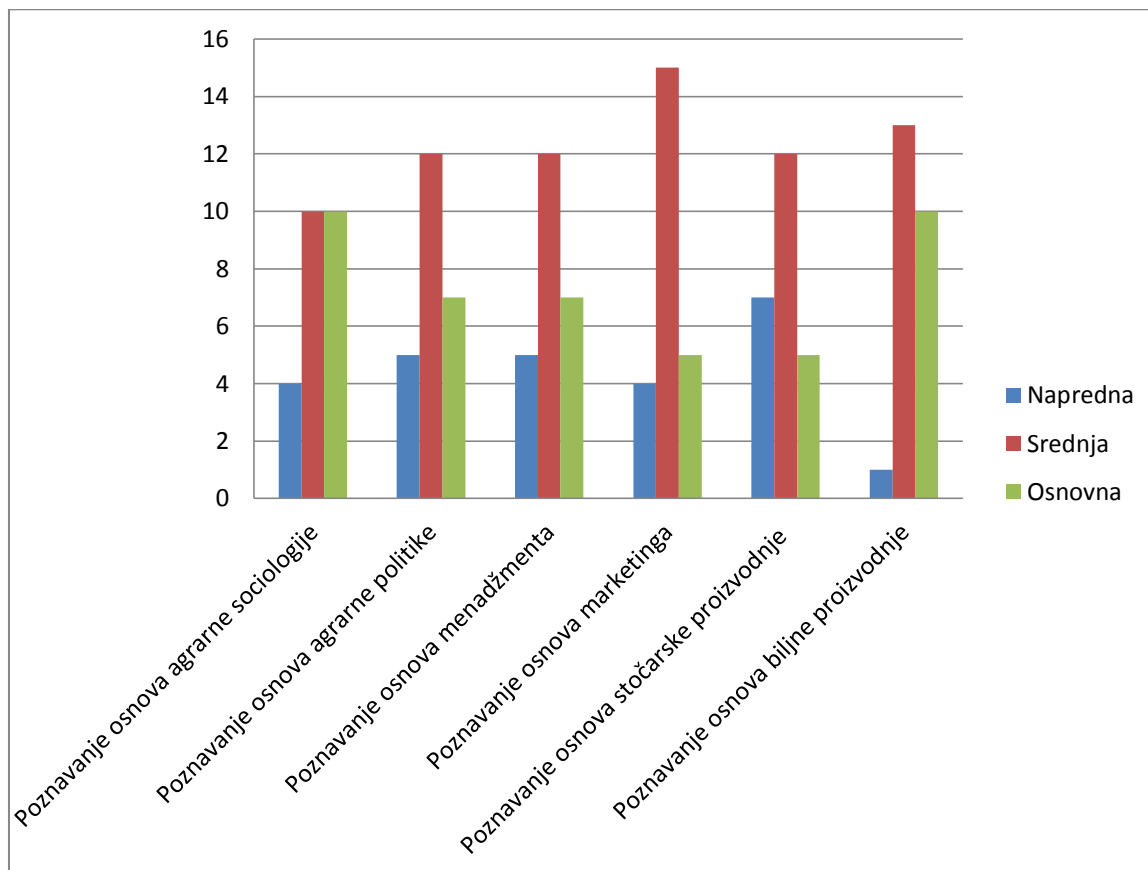
- Osnova agrarne sociologije,
- Osnova agrarne politike,
- Osnova upravljanja (odnosno menadžmenta),
- Osnova marketinga,
- Osnova stočarske proizvodnje i
- Osnova biljne proizvodnje.

Analiza se provela ispitivanjem studenata zatvorenim tipom pitanja u kojemu su im bila ponuđena tri odgovora kojima su rangirali svoje znanje. Znanje su mogli rangirati kao „napredno“ koje predstavlja najbolje poznavanje ispitanog područja znanja, „srednje“ koje

³ Izvor: <http://www.progeo-croatia.hr/researchersnight/pdf/razno/Metode%20znanstvenog%20i%20strucnog%20rada.pdf> (preuzeto 05.02.2015.)

predstavlja prosječno stečeno znanje, te „osnovna“ razina koja predstavlja najslabije poznavanje ispitanog područja znanja. Objektivnim pristupom analizirati će se dobiveni rezultati kako bi se dobio konačan sud o stečenom znanju studenata

Grafikon 11. Prikaz usvojenosti stečenih znanja tijekom studija studenata 2. godine preddiplomskog studija Agroekonomike

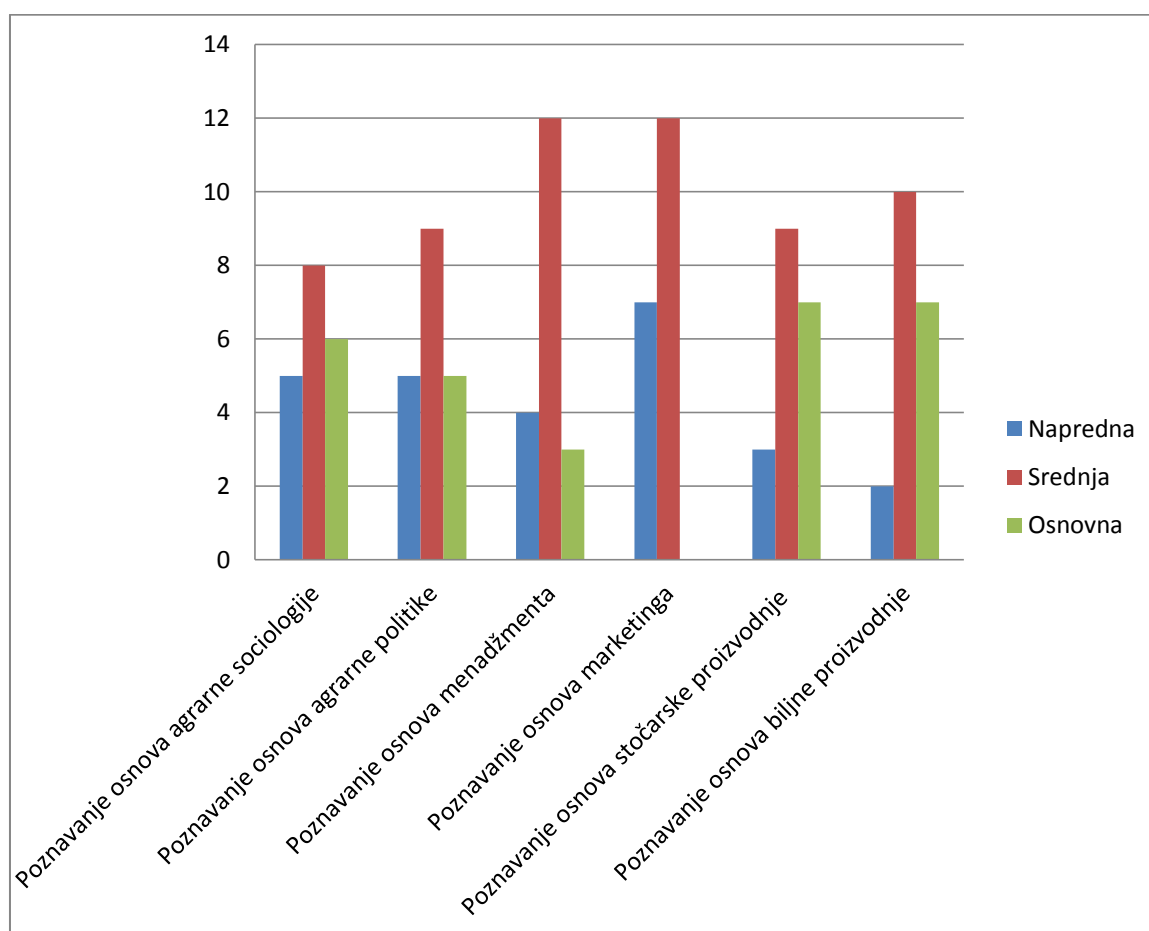

Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti druge godine preddiplomskog studija najbolje su ocijenili poznavanje osnova biljne proizvodnje (3,17), dok su ekonomske predmete ocijenili relativno lošije u usporedbi s studentima druge i prve godine diplomskog studija. Poznavanje osnova agrarne sociologije ocijenili su s ocjenom 2,5, a osnove agrarne politike ocjenom 2,83, isto kao i poznavanje osnova upravljanja. Bolje su ocijenili poznavanje osnova stočarske proizvodnje i poznavanje osnova biljne proizvodnje od studenata druge godine diplomskog studija, što bi zapravo trebao biti obrnuto. Razlog tome vjerojatno proizlazi iz činjenice što dosta studenata upisuje diplomski studij Agroekonomike s ostalih sastavnica Sveučilišta koji ne spadaju pod biotehničke znanosti, te samim time im nedostaje stručnih agrarnih znanja na diplomskom studiju. Najlošijim ocjenama studenti druge godine preddiplomskog studija ocijenili su

poznavanje agrarne politike (2,83) i poznavanje menadžmenta (2,83), koji su vjerojatno tako ocijenjeni iz razloga što je preddiplomski studij ustrojen na način da omogući studentima više stručnih znanja iz poljoprivrede, dok kolegiji diplomskog studija Agroekonomike imaju puno veći naglasak na ekonomske predmete. Grafikon 12. prikazuje usvojena znanja studenata prve godine diplomskog studija Agroekonomike.

Grafikon 12. Prikaz usvojenosti stečenih znanja tijekom studija studenata 1. godine diplomskog studija Agroekonomike

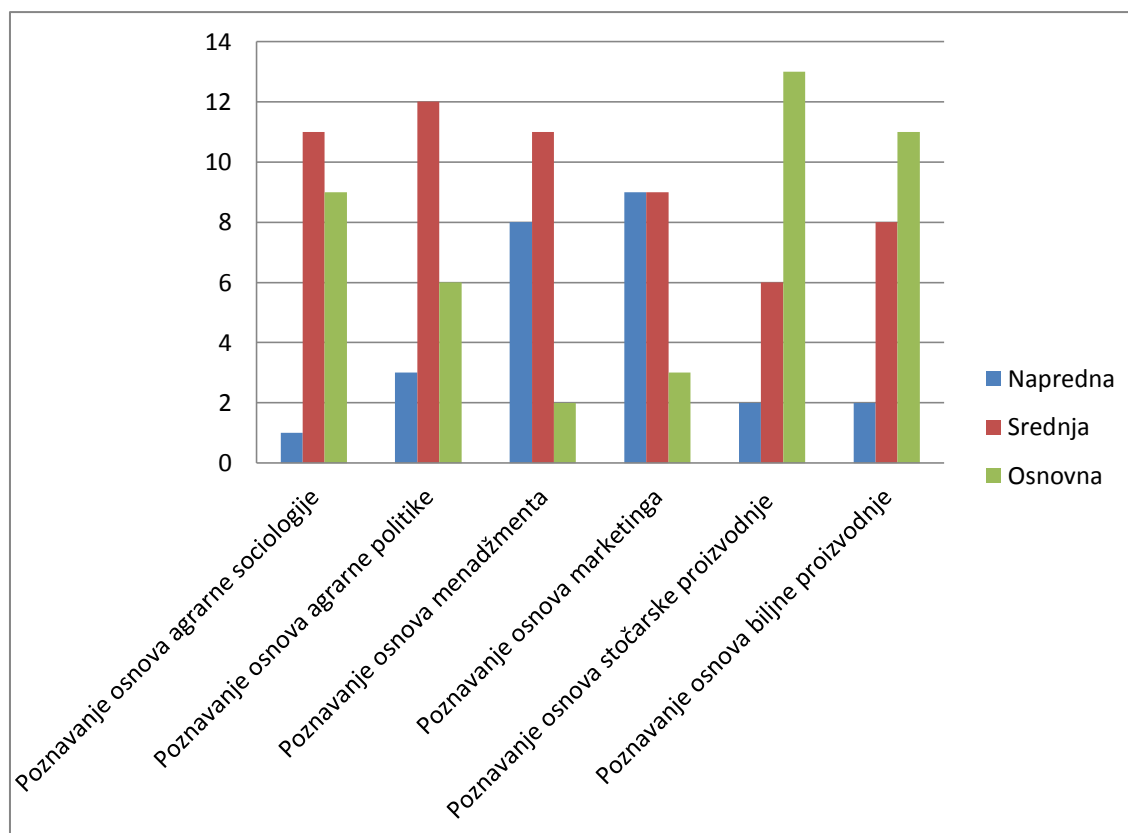

Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti prve godine diplomskog studija smjera Agroekonomika najbolje ocjenjuju poznavanje marketinga i poznavanje osnova upravljanja/menadžmenta. Poznavanje osnova agrarne politike ocjenjuju s srednjom ocjenom (3,00). Promatrajući Grafikon 13. uviđa se kako postoji podudarnost u stavovima studenata druge i prve godine diplomskog studija smjera Agroekonomika, tako da studenti najbolje ocjenjuju poznavanje osnova marketinga i poznavanje osnova upravljanja. Nadalje, studenti najlošije ocjene daju poznavanju osnova biljne i stočarske proizvodnje, isto kao i studenti druge godine diplomskog studija. Daljnjom

analizom obradit će se stečena znanja studenata druge godine diplomskog studija smjera Agroekonomika, koji su prikazani u Grafikonu 13.

Grafikon 13. Prikaz usvojenosti stečenih znanja tijekom studija studenata 2. godine diplomskog studija Agroekonomike

Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti druge godine diplomskog studija najbolju ocjenu daju poznavanju osnova menadžmenta, te poznavanju osnova marketinga.. Studenti druge godine diplomskog studija, smjera Agroekonomika najlošije su ocijenili poznavanje osnova stočarske i biljne proizvodnje. Vidljivo je kako studenti bolje ocjenjuju usvojene vještine, nego znanja iz Tablice 2. i Tablice 3., te kako smatraju da im uvelike manjka praktičnog iskustva u struci. Može se iznijeti zaključak kako studenti druge godine diplomskog studija smatraju kako su im slabija znanja stručnih poljoprivrednih predmeta, dok im je ekonomsko znanje na zadovoljavajućoj razini. Prosječna ocjena stečenih znanja studenata Agroekonomike, na svim ispitanim godinama studija iznosi 2,80. Radi boljeg pregleda svih ispitanih elemenata usvojenosti znanja studenata, u nastavku je prikazana Tablica 2., koja prikazuje sve aritmetičke sredine dobivenih ocjena.

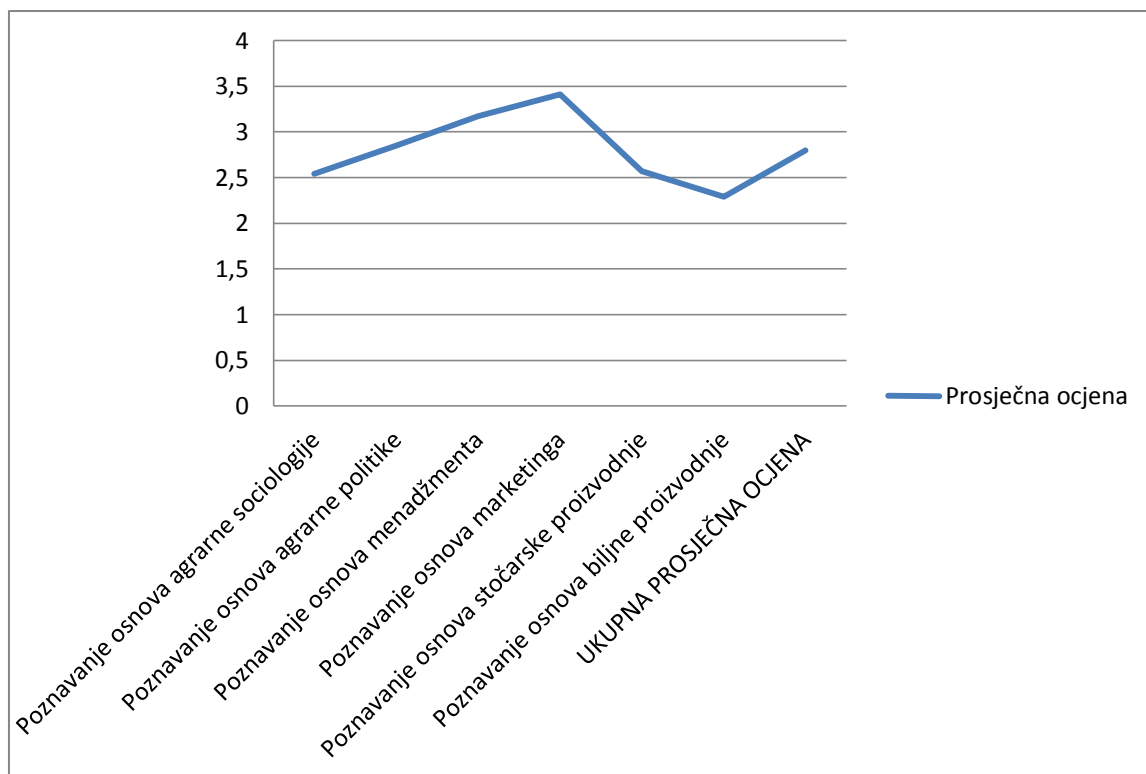
Tablica 2. Ponderirana aritmetička sredina ocjena usvojenih znanja studenata Agroekonomske stečenih tijekom studija

	Studenti 2. godine preddiplomskog studija	Studenti 1. godine diplomskog studija	Studenti 2. godine diplomskog studija	Prosječna ocjena
Poznavanje osnova agrarne sociologije	2,50	2,89	2,24	2,54
Poznavanje osnova agrarne politike	2,83	3,00	2,71	2,85
Poznavanje osnova upravljanja/menadžmenta	2,83	3,11	3,57	3,17
Poznavanje osnova marketinga	2,92	3,74	3,57	3,41
Poznavanje osnova stočarske proizvodnje	3,17	2,58	1,95	2,57
Poznavanje osnova biljne proizvodnje	2,25	2,47	2,14	2,29
Prosječna ocjena po godini studiranja	2,75	2,96	2,70	2,80

Izvor: Vlastito istraživanje

Radi boljeg uvida u prosječne ocjena studenata u nastavku je izrađen linijski prikaz prosječnih ocjena po pojedinim ispitanim elementima zajedno sa zbirnom prosječnom ocjenom svim ispitanih elemenata, koji je prikazan u nastavku.

Grafikon 14.: Linijski prikaz prosječne ocjene usvojenosti znanja studenata Agroekonomike tijekom studija

Izvor: Vlastito istraživanje

U Grafikonu 14. vidljivo je kako svi ispitani studenti Agroekonomike smatraju kako su im najjača znanja iz poznavanja osnova marketinga i poznavanja osnova menadžmenta. Najslabija su im znanja iz poznavanja osnova stočarske proizvodnje i poznavanja osnova biljne proizvodnje, što je kao i prije spomenuto najvjerojatnije razlog tome što je na diplomskom studiju velik broj studenata izvan biotehničkih znanosti, koji ujedno imaju slaba ili gotovo nikakva znanja iz agronomske struke. Ukupna prosječna ocjena stečenih znanja studenata Agroekonomike iznosi 2,80.

5.2. Ocjena usvojenosti stečenih vještina tijekom studija

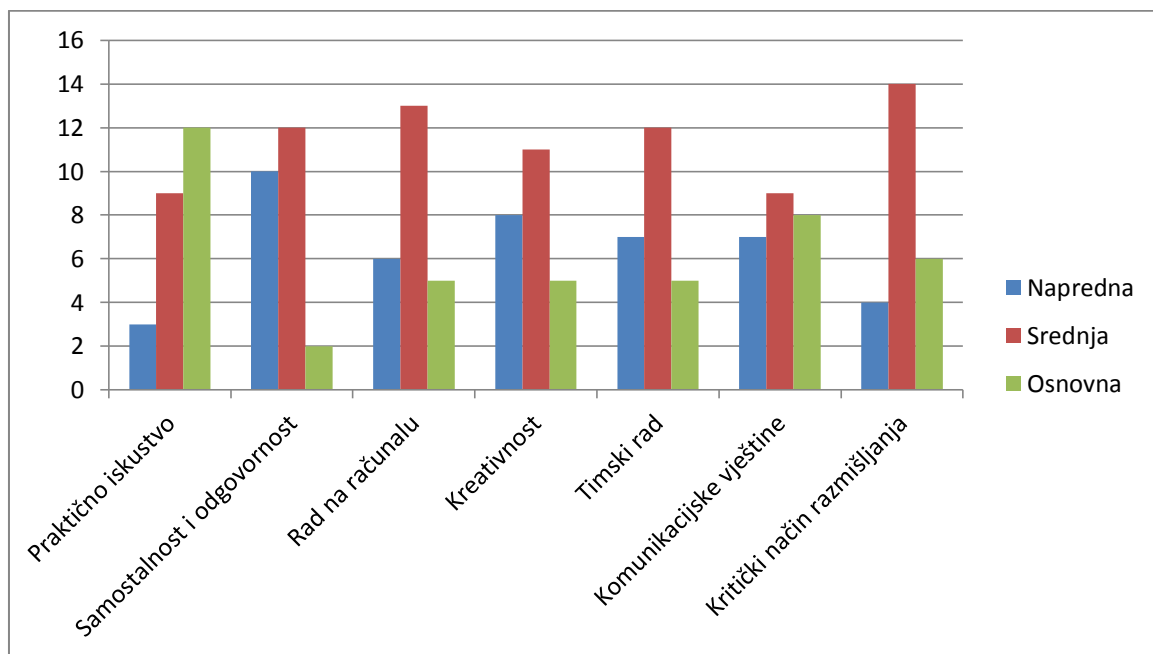
Sljedeći korak u analizi stavova studenata Agroekonomike odnosi se na ispitivanje njihovih stavova o vještinama stečenima tijekom studija. Studenti su trebali procijeniti u kojoj su im se mjeri razvile određene vještine tijekom studiranja, a ispitane su sljedeće vještine:

- Praktično iskustvo,
- Samostalnost i odgovornost,
- Rad na računalu,

- Kreativnost,
- Timski rad,
- Komunikacijske vještine i
- Kritički način razmišljanja.

Prvo će se grafički prikazati rezultati anketa, u kojima su studenti ocijenili vještine u tri stupnja (isto kao i u slučaju analize stečenih znanja studenata): napredna, srednja i osnovna razina.. Oni koji smatraju da su im pojedine vještine razvijenije označili su „napredno“ poznavanje, dok oni koji smatraju da su im vještine minimalno razvijene, ili uopće nisu označili su „osnovno“ poznavanje. Prvo će se prikazati rezultati studenata druge godine preddiplomskog studija, zatim će se prikazati rezultati studenata prve godine diplomskog, te naposljetku stavovi studenata druge godine diplomskog studija.

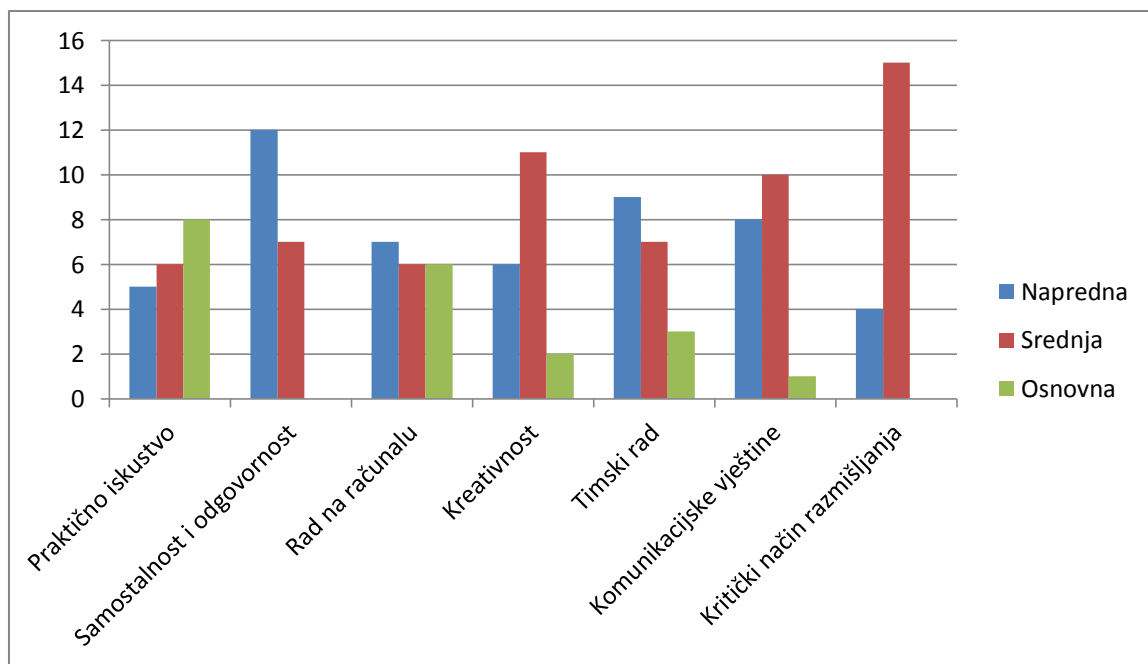
Grafikon 15. Prikaz usvojenosti stečenih vještina tijekom studija studenata 2. godine preddiplomskog studija Agroekonomike

Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti druge godine preddiplomskog studija najbolje ocjenjuju samostalnost i odgovornost (3,67) te kreativnost (3,25). Najlošije su ocijenili praktično iskustvo, isto kao studenti druge godine diplomskog, te prve godine diplomskog studija, što je vidljivo iz Grafikona 16. i Grafikona 17.

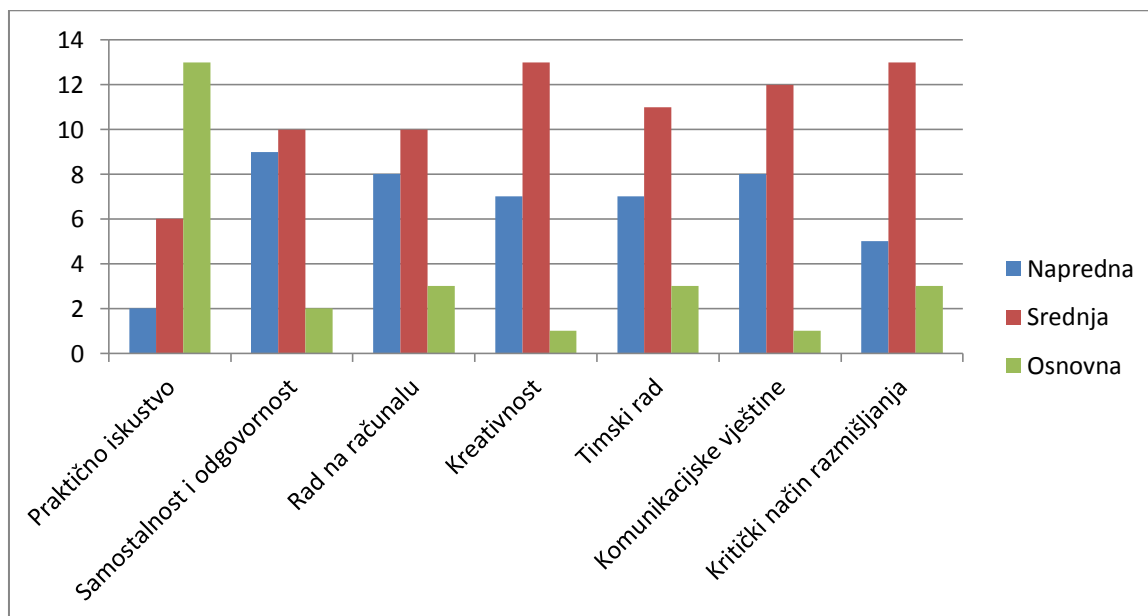
Grafikon 16. Prikaz usvojenosti stečenih vještina tijekom studija studenata 1. godine diplomskog studija Agroekonomike

Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti prve godine diplomskog studija najbolje su ocijenili samostalnost i odgovornost (4,26), te komunikacijske vještine (3,74), dok su najlošije ocijenili praktično iskustvo (2,68), isto kao studenti druge godine diplomskog studija.

Grafikon 17. Prikaz usvojenosti stečenih vještina tijekom studija studenata 2. godine diplomskog studija Agroekonomike

Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti druge godine diplomskog studija smjera Agroekonomika najbolje su ocijenili komunikacijske vještine (3,67), te samostalnost i odgovornost (3,67) koje su stekli tijekom studiranja, dok su najlošije ocijenili praktično iskustvo – samo 1,95.

U nastavku prikazana je Tablica 3. Ponderirana aritmetička sredina ocjena stečenih vještina studenata Agroekonomike tijekom studija, u kojoj su zbirno prikazane prosječne ocjene ispitanih vještina studenata Agroekonomike. Zbirni prikaz daje bolji uvid u prethodno objašnjene grafikone, te su u njemu vidljive tendencije rasta, odnosno pada ocjena pojedinih vještina u studenata između pojedinih ispitanih generacija studenata.

Tablica 3. Ponderirana aritmetička sredina ocjena stečenih vještina studenata Agroekonomike tijekom studija

	Studenti 2. godine preddiplomskog studija	Studenti 1. godine diplomskog studija	Studenti 2. godine diplomskog studija	Prosječna ocjena
Praktično iskustvo	2,25	2,68	1,95	2,30
Samostalnost i odgovornost	3,67	4,26	3,67	3,87
Rad na računalu	3,08	3,11	3,48	3,22
Kreativnost	3,25	3,42	3,57	3,41
Timski rad	3,17	3,63	3,38	3,39
Komunikacijske vještine	2,92	3,74	3,67	3,44
Kritički način razmišljanja	2,83	3,42	3,19	3,15
Prosječna ocjena po godini studiranja	3,02	3,47	3,27	3,25

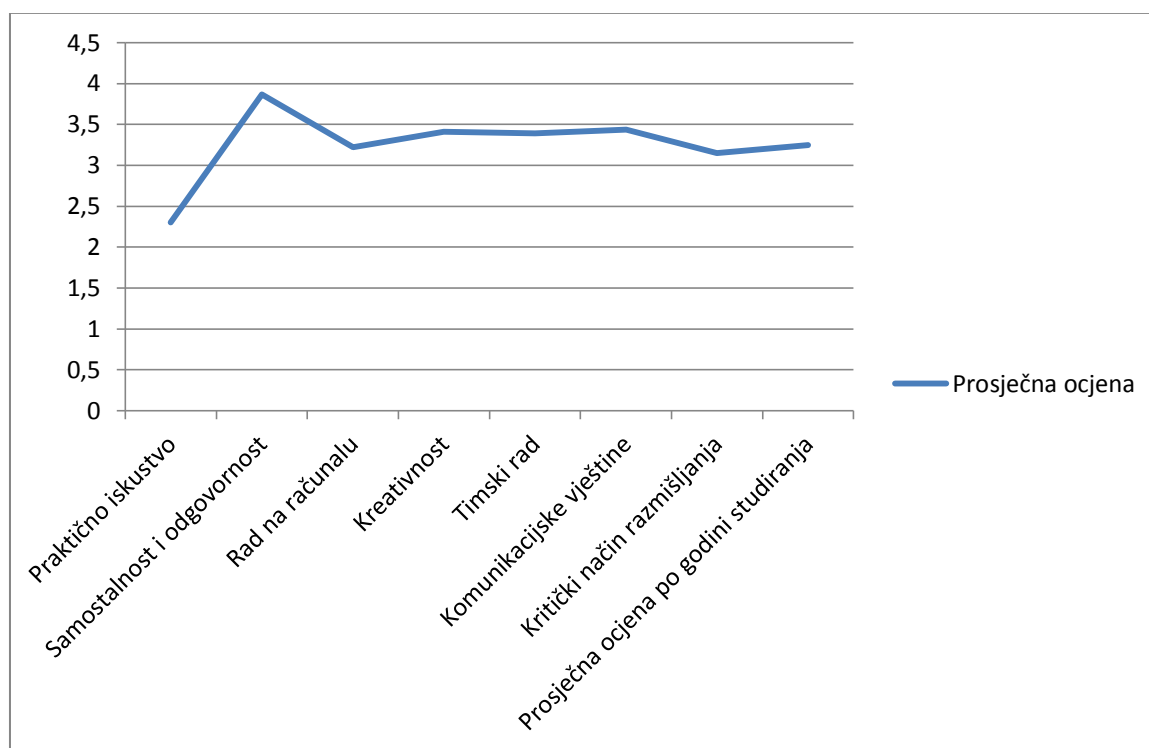
Izvor: Vlastito istraživanje

Vidljivo je kako najlošiju prosječnu ocjenu, po ispitanim godinama studija ima „Praktično iskustvo“, sa ocjenom 2,30. Uočava se tendencija rasta prosječne ocjene između studenata druge godine preddiplomskog i studenata prve godine diplomskog studija, sa 2,25 na 2,68. Lošiji pokazatelj je drastični pad ocjene „Praktičnog iskustva“ između studenata prve godine diplomskog studija (2,68) i studenata druge godine diplomskog studija (1,95). Ova varijacija ocjena vjerojatno je uzrok većih očekivanja studenata na diplomskom studiju, koji smatraju da im se trebalo pružiti veće praktično iskustvo, pogotovo pri završetku obrazovanja.

Najbolje su ocijenjene vještine samostalnosti i odgovornosti sa ocjenom 3,87, te komunikacijske vještine sa ocjenom 3,44. Tendencija kretanja ocjene slična je kao i u praktičnom iskustvu, gdje se vidi prvotni rast ocjene između studenata druge godine

preddiplomskog studija i studenata prve godine diplomskog studija, te kasnije pad u studenata druge godine diplomskog studija. Prosječna ocjena po godini studiranja ujedno potvrđuje prethodnu tvrdnju. Prosječna ocjena svih ispitanih vještina u studenata druge godine preddiplomskog studija iznosi 3,02, a zatim se drastično povećava kod studenata prve godine diplomskog studija (3,47). Naposljetku se smanjuje u studenata druge godine diplomskog studija (3,27). Radi bolje uvida u sve prethodno prikazane vještine studenata Agroekonomike, u nastavku je izrađen Grafikon br. 18, koji donosi linijski prikaz prosječne usvojenosti vještina studenata Agroekonomike tijekom studija. Iz Grafikona 18. vidljivo je kako studenti smatraju kako su im komunikacijske vještine, vještine timskog rada, kreativnosti, kritičkog razmišljanja te rada na računalu slično ocijenjene, dok jedino odskaču samostalnost i odgovornost u pozitivnom smjeru, te praktično iskustvo u negativnom smjeru.

Grafikon 18. Linijski prikaz prosječne usvojenosti vještina studenata Agroekonomike tijekom studija

Izvor: Vlastito istraživanje

Nakon analize usvojenih znanja i vještina između studenata Agroekonomike, u sljedećem dijelu rada analizirati će se zapošljivost studenata Agroekonomike nakon završenoga preddiplomskoga, odnosno diplomskoga studija. Posebno će se analizirati mogućnost zapošljavanja u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednoga fakulteta, a posebno u odnosu na ostale struke.

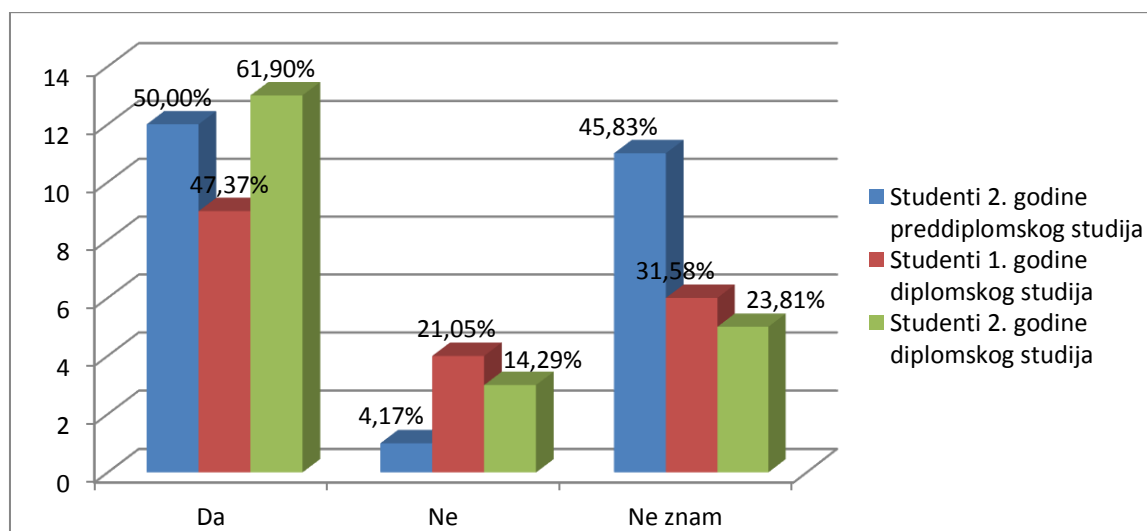
6. ANALIZA ZAPOŠLJIVOSTI STUDENATA AGROEKONOMIKE NAKON ZAVRŠENOG STUDIJA

Analiza zapošljivosti studenata Agroekonomike ima za cilj utvrditi koliko su studenti spremni za tržište rada, te koliko im je kompletan studij „usadio“ znanja potrebitih za osvajanje radnih mjesta. Prvo će se analizirati korisnost Bolonjske organizacije studija za agroekonomsku struku, a zatim će se obraditi mišljenja studenata o tome jesu li stekli dovoljna znanja i vještina za tržište rada.

6.1. Korisnost Bolonjske organizacije studija za agroekonomsku struku

Uvođenje Bolonjske organizacije studija imalo je cilj skratiti proces obrazovanja, na način da dio stručnjaka sa završene tri godine studija krene u potragu za zaposlenjem, no to se nije dogodilo, nego se još i produljilo. Umjesto da se dio studenata prvostupnika uputi na tržište rada, oni se odlučuju na nastavak studija upisom na diplomski studij. Razlog tome vrlo je jednostavan, a nalazi se u činjenici da studenti s prvostupničkom diplomom izrazito teško pronalaze posao. Razlog tome je što se studente koji su završili preddiplomski studij tretira kao da su završili stručni studij po starom sistemu obrazovanja, pa se oni radije odlučuju za nastavak školovanja. Stoga, umjesto da se rastereti navala magistara znanosti na tržište rada, ona se još i povećala. U nastavku je prikazan Grafikon 18. koji prikazuje korisnost organizacije 3+2 za agroekonomsku struku.

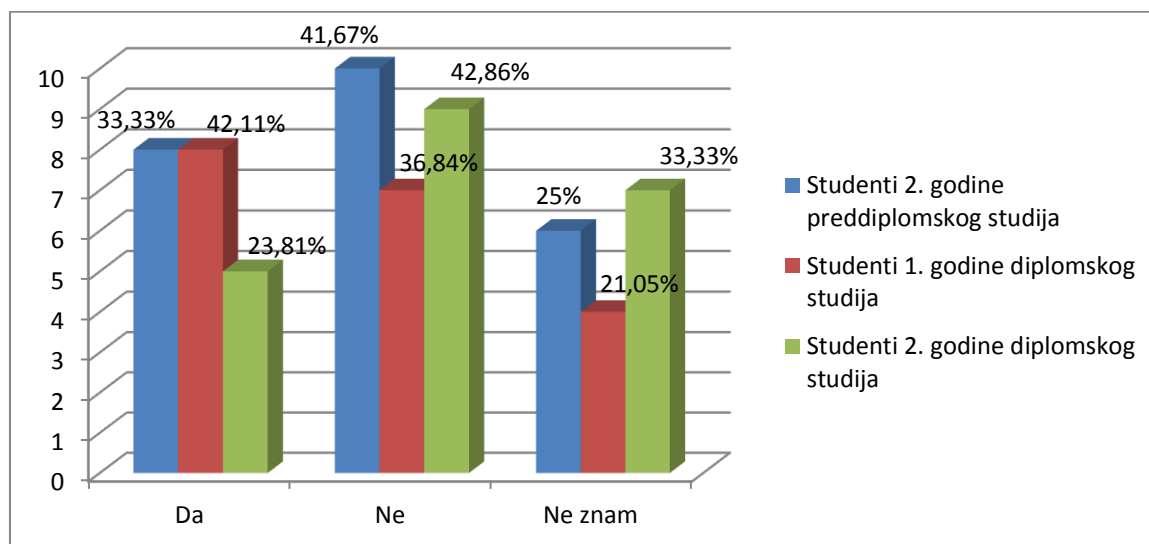
Grafikon 19. Korisnost organizacije studija 3+2 za agroekonomsku struku

Izvor: Vlastito istraživanje

Vidljivo je kako studenti najvećim dijelom smatraju kako je organizacija studija 3+2 korisna za agroekonomsku struku. Studenti druge godine diplomskog studija najvećim dijelom smatraju da je ovakva organizacija studija korisna, i to čak njih 61,90%. Studenti prve godine diplomskog studija malo su pesimističniji u pogledu ovakve organizacije studija (njih 47,37% smatra da je ovakva organizacija studija korisna za agroekonomsku struku). Također, studenti druge godine preddiplomskog studija su velikim dijelom pozitivno nastrojeni na ustrojstvo studija 3+2, te je njih 50% potvrdno odgovorilo na postavljeno pitanje. Negativnim stavom prema Bolonjskom ustrojstvu studija Agroekonomike izjasnilo se 4,17% studenata druge godine preddiplomskog studija, 21,05% studenata prve godine diplomskog studija, te 14,29% studenata druge godine diplomskog studija. Vidljivo je kako nezadovoljstvo Bolonjskim ustrojem studija raste kako studenti upisuju diplomski studij, dok je ono na preddiplomskom studiju gotovo zanemarivo. No, ako se pogleda postotak studenata koji nisu sigurni u ovakvo ustrojstvo studija, uočava se kako je čak 45,83% studenata druge godine preddiplomskog studija neopredijeljeno u svezi stava o korisnosti Bolonjske organizacije studija. Što se tiče diplomskog studija, 23,81% studenata druge godine nije sigurno u korisnost ovakve organizacije studija, zajedno sa 31,58% studenata prve godine diplomskog studija. Zaključak bi bio da su studenti najvećim dijelom pozitivnog stava u pogledu bolonjske organizacije studija, dok je manji dio njih negativnog stava. U nastavku se nalazi Grafikon 20. koji prikazuje mišljenja studenata o stjecanju znanja i vještina na smjeru Agroekonomika, te osposobljenosti studenata za tržište rada.

Grafikon 20. Smatrate li da se tijekom studiranja na agroekonomskom smjeru stječu dovoljna znanja i vještine za osposobljavanje studenata za tržište rada?

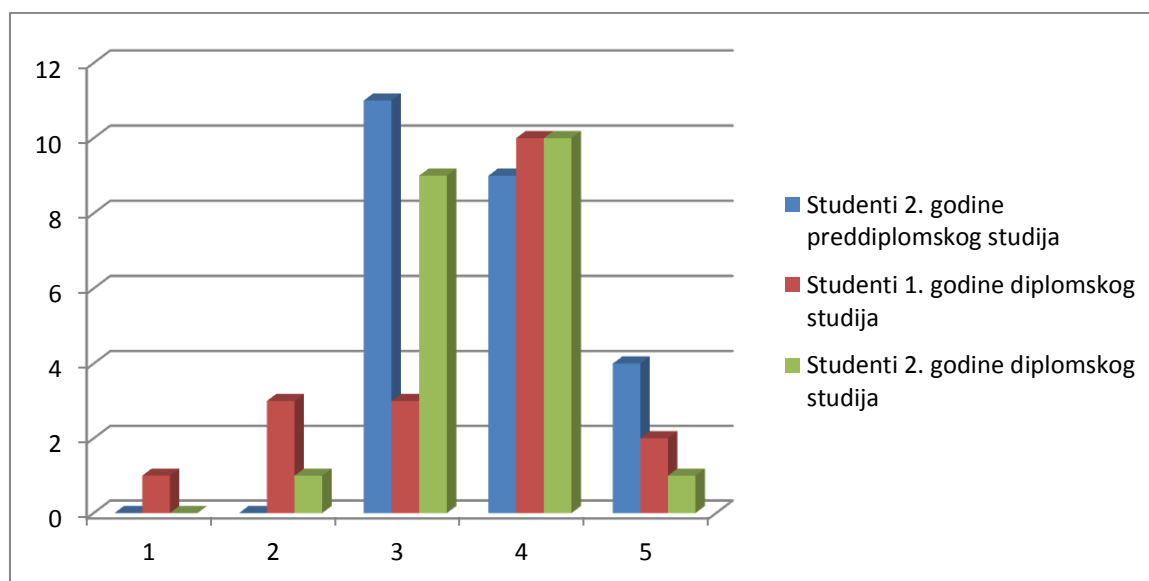
Izvor: Vlastito istraživanje

Uočava se kako najmanje studenata druge godine diplomskog studija (njih 23,81%) smatra kako su stekli dovoljna znanja i vještine tijekom studiranja, dok 42,11% studenata prve godine diplomskog studija smatra da su stekli dovoljna znanja i vještine na studiju. Trećina studenata druge godine preddiplomskog studija smatra da su im znanja i vještine dovoljni za tržište rada. Potrebno je obratiti pozornost na drastičan pad mišljenja studenata o njihovoj osposobljenosti između prve i druge godine diplomskog studija, gdje im pada stav o spremnosti za tržište rada, za čak 18,3 postotna poena. Kako se studenti približavaju završetku studija, logično je da bi im trebao rasti stav o osposobljenosti, no u ovom slučaju je to obrnuto. Razlog tome može se pronaći u samom pesimizmu studenata, velikoj općoj nezaposlenosti, te ustrojstvu studija koje nije zadovoljilo očekivane preferencije između studenata.

6.2. Opća i prosječna ocjena studija Agroekonomike

Opća ocjena studija Agroekonomike prikazuje generalni stav studenata o njihovom studiju, koja u sebi sumira sve prethodno obrađena pitanja i stavove studenata o smjeru Agroekonomika. U nastavku prikazan je Grafikon 21. koji prikazuje opću ocjenu studija studenata druge godine preddiplomskog, prve godine diplomskog te druge godine diplomskog studija na smjeru Agroekonomika.

Grafikon 21. Opća ocjena studija Agroekonomike

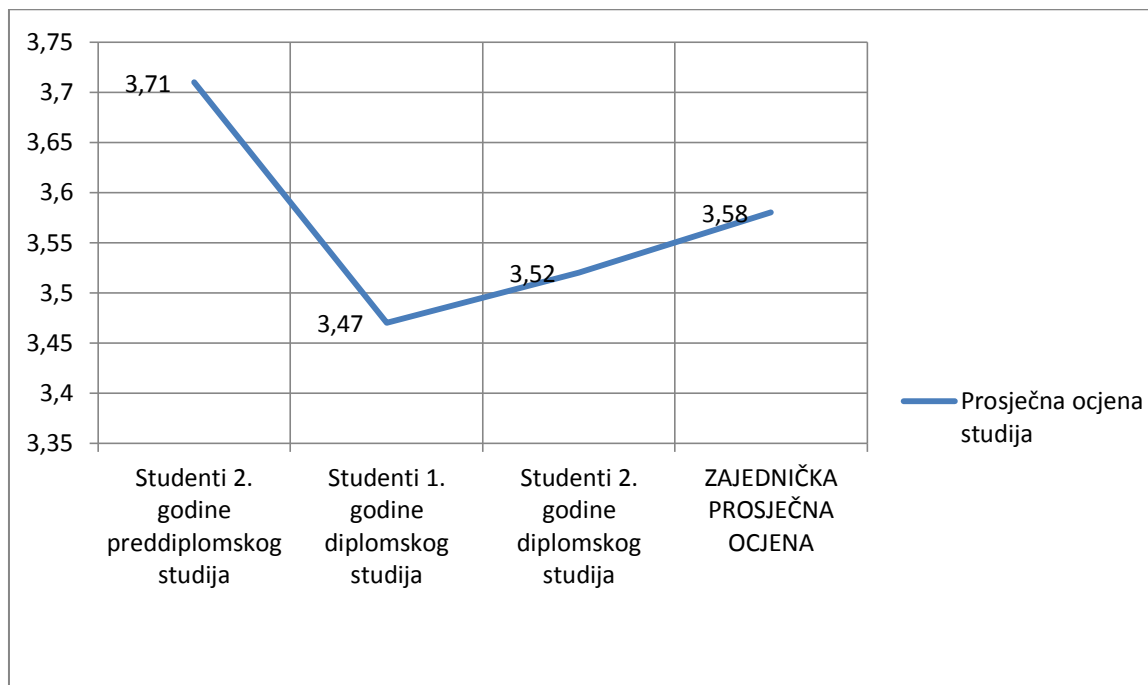

Izvor: Vlastito istraživanje

Opća ocjena studija ima za cilj prikazati koliko su studenti Agroekonomike cjelokupno zadovoljni nastavnim programom, stečenim znanjima i vještinama, te njihovoj spremnosti za

tržište rada. Zajednička prosječna ocjena studija Agroekonomike iznosi 3,58. Može se interpretirati kao „navučena“ četvorka, što će za neke skupine pojedinaca biti zadovoljavajuće, dok za druge neće. Objektivno gledano, ocjena je zadovoljavajuća, uzevši u obzir prethodno analizirana pitanja između studenata.

Grafikon 22. Linijski prikaz prosječne ocjene studija Agroekonomike

Izvor: Vlastito istraživanje

Promatrajući Grafikon 22. uočava se trend pada prosječne ocjene studija od nižih godina, prema višim godinama studija. Studenti druge godine preddiplomskog studija ocijenili su studij s ocjenom 3,71 dok su studenti prve godine diplomskog studija ocijenili studij s ocjenom 3,47. Nešto veću, no opet zavidno nisku ocjenu dali su studenti druge godine diplomskog studija (3,52). Zaključuje se kako studenti nižih godina imaju veće zadovoljstvo studijem Agroekonomike, a nasuprot njima studenti viših godina, na diplomskom studiju imaju manje opće zadovoljstvo studijem. Logično je kako bi studenti viših godina trebali imati veće zadovoljstvo studijem zbog veće količine usvojenog znanja i stečenih iskustava na fakultetu, no to u ovom istraživanju nije slučaj. Razlog tome ne mora biti isključivo vezan za samo ustrojstvo nastave, nego vrlo jednostavno uzrok može biti visok prag očekivanja od studenata na višim godinama. Bitno je za naglasiti kako ove rezultate ne treba gledati jednostrano, u smislu kako su oni vezani samo za fakultet i strukturu studija Agroekonomike, nego treba uvažiti i vanjske utjecaje poput loše gospodarske situacije, velike nezaposlenosti,

općeg pesimizma u krugu mladih nakon završetka fakulteta, koji itekako utječu na konačnu sliku i očekivanja od studija.

6.3. Mogućnost zapošljavanja agroekonomista poslije studija

Bitan aspekt u cijelom radu posvećen je mišljenju studenta, te njihovom stavu prema studiju Agroekonomike i mogućnostima koje pruža tijekom, a i nakon studija. U nastavku će se prikazati rezultati otvorenih pitanja za koje su studenti bili ispitani, a odnose se na mogućnosti njihova zaposlenja nakon studija. Postavljeno im je pitanje: „*Gdje se prema Vašem mišljenju, mogu zaposliti agroekonomisti poslije studija (u struci)?*“. Studenti su ponudili raznolike odgovore, a u nastavku su grupirani u skupine učestalosti odgovora.

6.3.1. Analiza potencijalnog mjesta zaposlenja agroekonomista nakon studija

Iz Tablice 4. vidljivo je kako najveći dio studenata druge godine diplomskog studija (njih 38,71%) smatra kako se poslije studija Agroekonomike mogu zaposliti u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima ili zadrugama. Studenti prve godine diplomskog smatraju da su im najbolje šanse za zaposlenje u velikim poljoprivrednim poduzećima u regiji (36,67%), dok studenti druge godine preddiplomskog studija smatraju kako će se najprije zaposliti u OPG-ovima, isto kao i studenti druge godine diplomskog studija. Studenti Agroekonomike vide se na radnim mjestima računovođa u poljoprivredi, voditeljima OPG-ova, te u velikim poljoprivrednim poduzećima, na mjestima rukovoditelja. Loš pokazatelj je što malen broj njih teži ka samozaposlenju. Samo 9,52% studenata druge godine preddiplomskog, 6,45% studenata druge godine diplomskog studija, te 0% studenta prve godine diplomskog studija vidi svoje radno mjesto u okviru samozapošljavanja nakon fakulteta. Ostatak studenata smatra da se može zaposliti u savjetodavnim službama vezanim za poljoprivredu, poljoprivrednim institutima, te fakultetu i obrazovnim institucijama. Nastavak rada donosi analizu u kojoj će se predočiti koliko je agroekonomistima teže, odnosno lakše dobiti posao u struci u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednog fakulteta.

Tablica 4: Potencijalno mjesto zaposlenja agroekonomista nakon završetka studija (u struci)

R.B.	Potencijalno mjesto zaposlenja	Studenti 2. godine preddiplomskog studija	Studenti 1. godine diplomskog studija	Studenti 2. godine diplomskog studija
1	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva i zadruge	38,10	33,33	38,71
2	Savjetodavna služba, poljoprivredne agencije (APRRR)	14,29	23,33	19,35
3	Velika poljoprivredna poduzeća/korporacije (Žito, Belje, Osatina, itd.)	23,81	36,67	16,13
4	Poljoprivredni instituti	9,52	0,00	6,45
5	Samozapošljavanje	9,52	0,00	6,45
6	Fakultet i obrazovne institucije	0,00	6,67	3,23
7	Ministarstvo poljoprivrede	4,76	0,00	3,23
8	Ostalo	0,00	0,00	6,45
9	UKUPNO	100	100	100

Izvor: Vlastito istraživanje

Nastavak analize mogućnosti zapošljavanja agroekonomista nakon studija, odnosi se na analizu mogućnosti zapošljavanja u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednoga fakulteta.

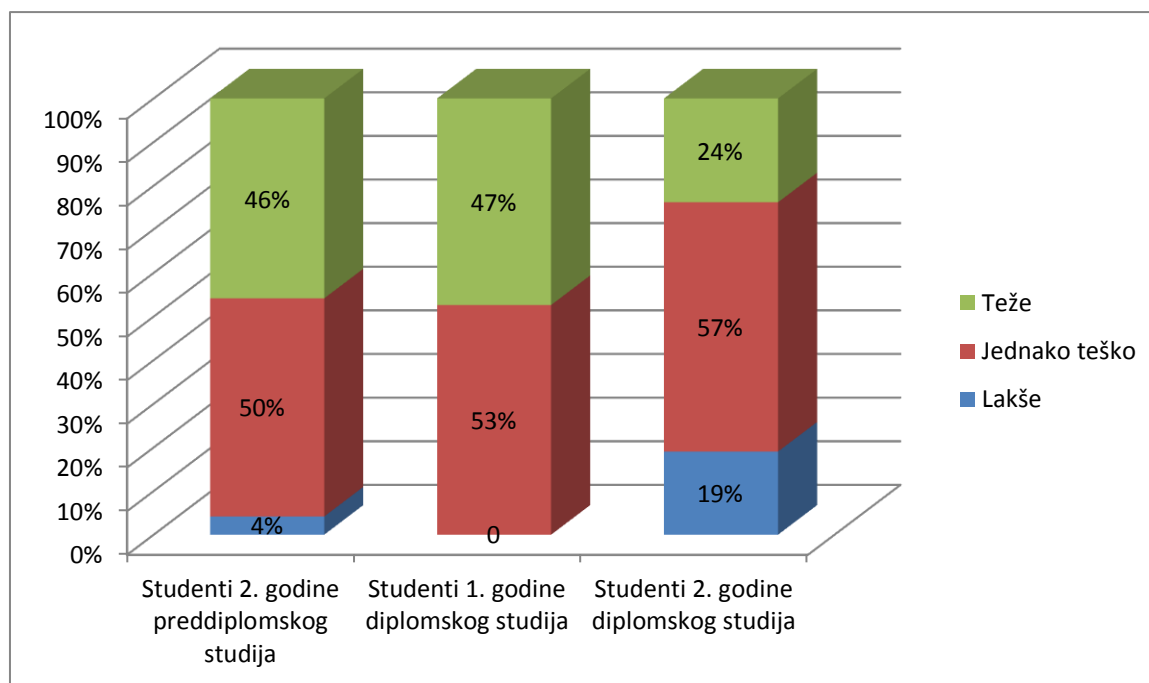
6.3.2. Analiza zaposlenja agroekonomista u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednog fakulteta

Cilj analize zaposlenja agroekonomista u odnosu na ostale smjerove je utvrditi jesu li agroekonomisti u prednosti prilikom zapošljavanja u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednoga fakulteta. Obraditi će se i stavovi u svezi analizom zaposlenja studenata Agroekonomike u odnosu na ostale smjerove.

Usporedivši ove tri generacije agroekonomista uočava se kako studenti druge godine diplomskog studija smatraju da je agroekonomistima najlakše dobiti posao u struci u odnosu na ostale struke na Poljoprivrednom fakultetu. Tako da njih 19% smatra da je lakše dobiti posao, dok 0% prve godine diplomskog, te samo 4% studenata druge godine preddiplomskog studija smatra kako je lakše dobiti posao u struci u odnosu na ostale smjerova Poljoprivrednog fakulteta. 57% studenata druge godine diplomskog studija smatra da je jednako teško dobiti posao, dok 53% prve godine diplomskog, te 50% studenata druge godine preddiplomskog studija smatra kako su u jednako teškoj situaciji za zaposlenje u odnosu na ostale smjerove na fakultetu. Težim zapošljavanjem u odnosu na ostale smjerove na fakultetu smatra 24% druge

godine preddiplomskog studija, 47% studenata prve godine diplomskog studija, te 46% studenata druge godine preddiplomskog studija.

Grafikon 23. Koliko je agrarnim ekonomistima lako/teško dobiti posao u struci u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednog fakulteta?

Izvor: Vlastito istraživanje

U nastavku će se navesti i elaborirati razlozi studenata zašto smatraju da im je teže, odnosno lakše pronaći posao u odnosu na ostale smjerove na Poljoprivrednom fakultetu.

a) Studenti 2. godine preddiplomskog studija:

- Poslodavci prije uzimaju ekonomiste nego agroekonomiste,
- U svim strukama poljoprivrede je slaba ponude poslova,
- Loša gospodarska situacija u državi,
- Relativno nepoznat smjer i struka na tržištu rada,
- Neiskoristivost kapaciteta poljoprivredno obradivih površina,
- Nakon završetka fakulteta ne postaje se ni agronom niti ekonomist,
- Slaba ponuda rada,
- Poslodavci nisu upoznati s agroekonomskim smjerom.

b) Studenti 1. godine diplomskog studija:

- Nепреpoznatljivost na tržištu rada,
- Smjer je nedovoljno definiran od strane poslodavaca,
- Poljoprivredni fakultet je određeniji i mogućnosti su veće,
- Gospodarska kriza,
- Manjak ponude poslova na tržištu rada.

c) Studenti 2. godine diplomskog studija:

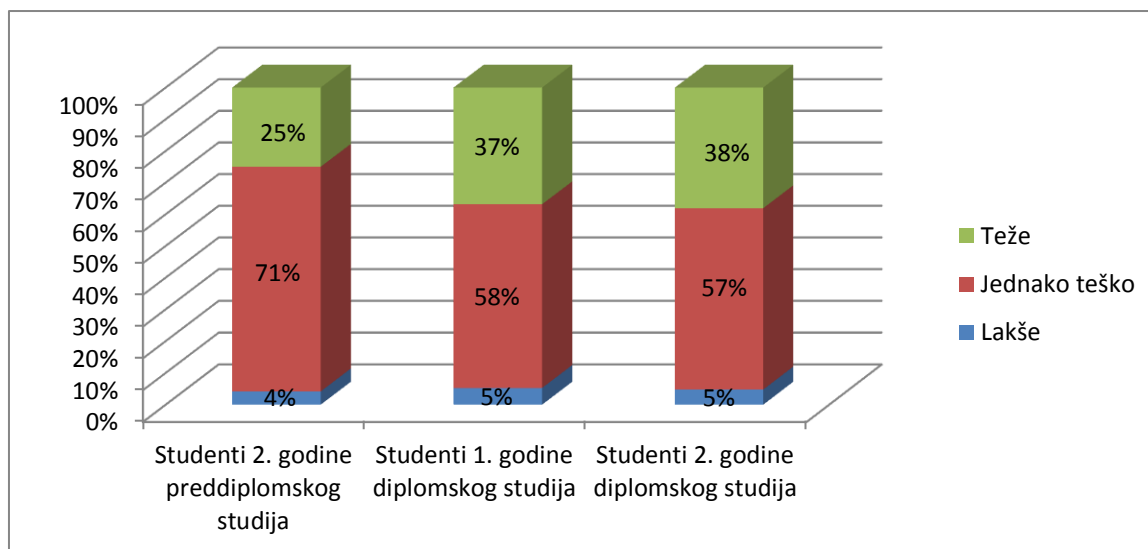
- Nedovoljna stručnost u odnosu na ostale smjerove,
- Nerazvijeno tržište za ovu struku,
- Loša gospodarska situacija,
- Agroekonomisti nisu prepoznati od strane poslodavaca,
- Na mjesta agroekonomista zapošljavaju se ekonomisti,
- Teška gospodarska situacija generalno za sve smjerove,
- Kriza u državi.

Analizirajući prethodno nabrojane razloge studenata zašto smatraju da im je teže, ili lakše pronaći posao u odnosu na ostale smjerove na Poljoprivrednom fakultetu, može se uočiti određena podudarnost pojedinih stavova po ispitanim godinama. Najčešći razlog zašto studenti smatraju da su nekompetentni u odnosu na ostale smjerove su: nedovoljna stručnost u odnosu na ostale smjerove na fakultetu, neprepoznatljivost od strane poslodavaca, te prioritet zapošljavanja ekonomista na predviđeno mjesto agroekonomista. Kao opći razlog težeg zapošljavanja navode gospodarsku krizu u državi, te veliku nezaposlenost. Nakon analize zapošljivosti u odnosu na ostale smjerove na Poljoprivrednom fakultetu, slijedi analiza zapošljivosti agroekonomista u odnosu na sve ostale struke.

6.3.3. Analiza zaposlenja agroekonomista u odnosu na ostale struke

U nastavku će se analizirati mogućnost zaposlenja agroekonomista u odnosu na ostale struke na tržištu rada. Grafikon 24. prikazuje mišljenja studenata Agroekonomike o tome koliko im je lako, odnosno teško dobiti posao u struci, u odnosu na sve ostale struke.

Grafikon 24. Prema Vašem mišljenju, koliko je agroekonomistima lako/ teško dobiti posao u struci u odnosu na sve ostale struke?

Izvor: Vlastito istraživanje

Uspoređujući rezultate iz Grafikona 24. uočava se kako su studenti Agroekonomike relativno podijeljeni u svezi stava o zapošljavanju u odnosu na ostale struke. Studenti druge godine diplomskog studija su u najvećem postotku odgovorili da je teže pronaći posao agroekonomistu u odnosu na ostale struke, čak njih 38%. Približno jednak postotak studenata prve godine diplomskog studija smatra da je agroekonomistima teže pronaći posao u odnosu na ostale struke (njih 37%). Najoptimističniji su studenti druge godine preddiplomskog studija (25% njih smatra da im je teže pronaći posao u usporedbi s ostalim djelatnostima). Izrazito nizak broj studenata misli da je agroekonomistima lakše naći posao u odnosu na ostale struke: 4% studenata druge godine preddiplomskog studija, 5% studenata prve godine diplomskog studija, te 5% studenata druge godine diplomskog studija. Visoki negativni stav studenata može biti prouzročen izrazito lošom situacijom na tržištu rada, te općenitom gospodarskom situacijom, dok s druge strane može biti rezultat nedovoljne osposobljenosti studenata za tržište rada. No, treba obratiti veliku pozornost na mišljenja studenata koji smatraju da im je jednako teško pronaći posao, u odnosu na ostale struke. Najveći dio studenata u promatranim godinama studija odgovorio je upravo da smatraju kako im je jednako teško pronaći posao, u usporedbi s ostalim djelatnostima. Tako da 57% studenata druge godine diplomskog studija, 58% studenata prve godine diplomskog, te čak 71% studenata druge godine preddiplomskog studija smatra kako je agroekonomistima jednako teško pronaći posao u odnosu na ostale struke. Uzrok ovakvog mišljenja studenata najvjerojatnije leži u općim gospodarskim

uvjetima u zemlji. U nastavku će se objasniti razlozi zašto studenti Agroekonomike smatraju da im lakše, odnosno teže pronaći posao u odnosu na ostale struke.

2. godina preddiplomskog studija

- Loša gospodarska situacija,
- Nije definirana razlika između agroekonomista i klasičnih ekonomista,
- Gospodarska kriza,
- Mala potreba agroekonomista,
- Teško je dobiti posao u većini struka,
- Znanje agroekonomista je ograničeno te se bazira samo na poljoprivrednu proizvodnju.

1. godina diplomskog studija

- Traži se malo stručnih ljudi iz poljoprivrede,
- Posao agroekonomista mogu obavljati ekonomisti (mala konkurentnost u odnosu na njih),
- Poljoprivreda je općenito u lošoj situaciji,
- Prezasićenost svih struka na tržištu rada,
- Manjak iskustva mladih,
- Recesija.

2. godina diplomskog studija

- Teško je pronaći posao bilo gdje,
- Zapošljavanje je teško u svim strukama (loša ekonomska situacija u državi),
- Nedovoljna ponuda poslova na tržištu rada,
- Velika nezaposlenost,
- Lako zamjenjivo radno mjesto agroekonomista,
- Poslodavci nisu upućeni u postojanje agroekonomista,
- Poljoprivredna poduzeća zapošljavaju stručnije ekonomiste.

Može se uočiti kako su studenti Agroekonomike generalno optimističniji u slučaju zaposlenja u odnosu na ostale djelatnosti, nego u odnosu na ostale struke Poljoprivrednog fakulteta. Ovakav rezultata može se protumačiti na način da studenti Agroekonomike uviđaju kako im

je znanje nedovoljno praktično i široko u odnosu na ostale struke na fakultetu, dok su s druge strane svjesni činjenice da je situacija na tržištu rada izrazito loša, te da je poprilično teško dobiti posao u većini ostalih struka na tržištu rada.

Kao razlozi lakšeg zaposlenja agroekonomista u odnosu na ostale struke bili su važnost poljoprivrede u regiji, te da je poljoprivreda primarna djelatnost koja će uvijek biti potrebna zbog proizvodnje hrane. Sljedeći dio rada donosi analizu očekivanja studenata nakon završenog preddiplomskog studija.

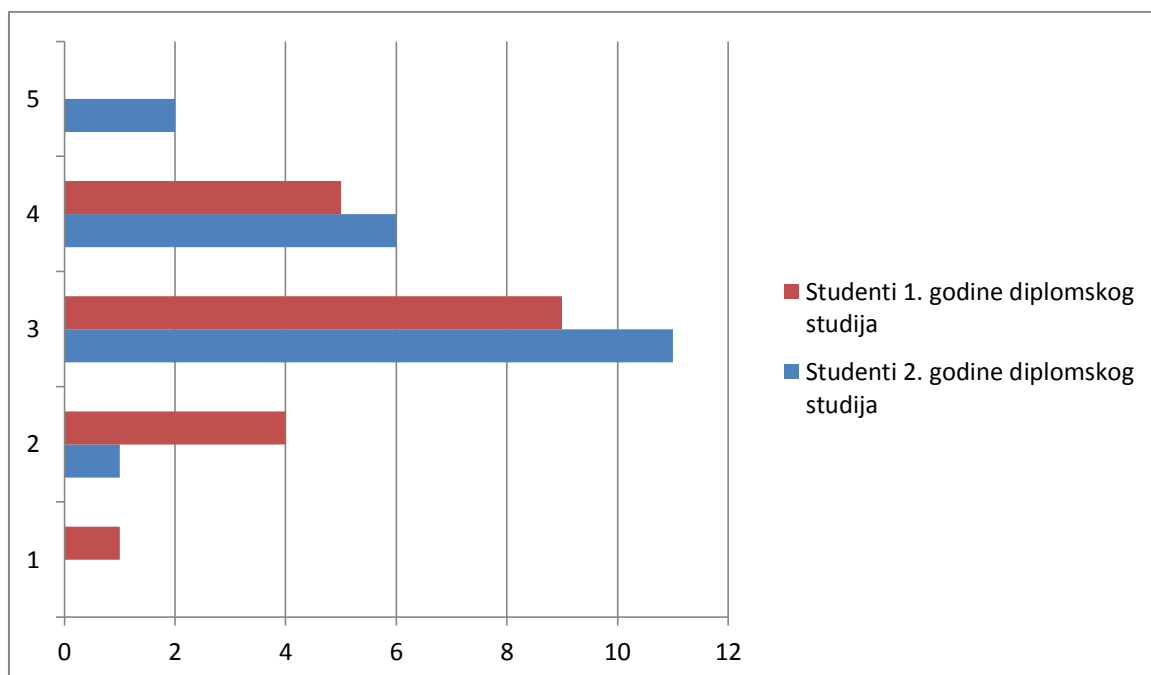
7. ANALIZA OČEKIVANJA STUDENATA NAKON ZAVRŠENOG PREDDIPLOMSKOG STUDIJA

Sljedeći dio anketiranja studenata odnosi se na analizu očekivanja studenata nakon završenog preddiplomskog studija. Ovaj dio ankete proveo se samo na studentima prve i druge godine diplomskog studija, kako bi se dobio uvid u očekivanja i osposobljenost studenata nakon završenog preddiplomskog studija. Analiza se provela na temelju zatvorenog tipa pitanja, u kojima su studenti na postavljeno pitanje odgovarali ocjenama od 1 do 5. Prvo će se analizirati očekivanja studenata i njihova osposobljenost nakon završenog preddiplomskog studija, zatim će se osvrnuti na zadovoljstvo studenata cjelokupnim iskustvom tijekom studiranja te mogućnosti zaposlenja nakon studija. Na kraju će se obraditi stavovi studenata vezani uz usklađenost ECTS bodova s nastavnim opterećenjem i informiranost studenata o smjeru Agroekonomika prije upisa na diplomski studij.

7.1. Očekivanja studenata i njihova osposobljenost nakon završenog preddiplomskog studija

Očekivanja studenata predstavljaju viziju studija koju su studenti imali prije upisa. Iz Grafikona 25. vidljivo je kako rezultati teže obliku Gaussove krivulje, što predstavlja normalnu distribuciju. Studenti prve godine diplomskog studija ocijenili su ispunjena početna očekivanja od studija ocjenom 2,95 dok su ih studenti druge godine diplomskog studija ocijenili sa ocjenom 3,45. Veća ocjena studenata druge godine diplomskog studija pozitivan je pokazatelj, koji ukazuje da na zadnjoj godini raste zadovoljstvo studenata Agroekonomike trenutnim studijem. Ocjene zadovoljstva studijem nisu visoke, te postoji prostor za poboljšanje očekivanja studenata, koja se može provesti dodatnim anketiranjem studenata i pronalasku rješenja ovako niskih ocjena. Promatrajući prethodne analize i rezultate anketa, može se zaključiti kako je vjerojatno ovaj rezultat polučen slabim praktičnim iskustvom studenata, te nedovoljnom spremnosti za tržište rada. U nastavku je prikazan Grafikon br. 25 koji prikazuje rezultate analize očekivanja studenata Agroekonomike od studija.

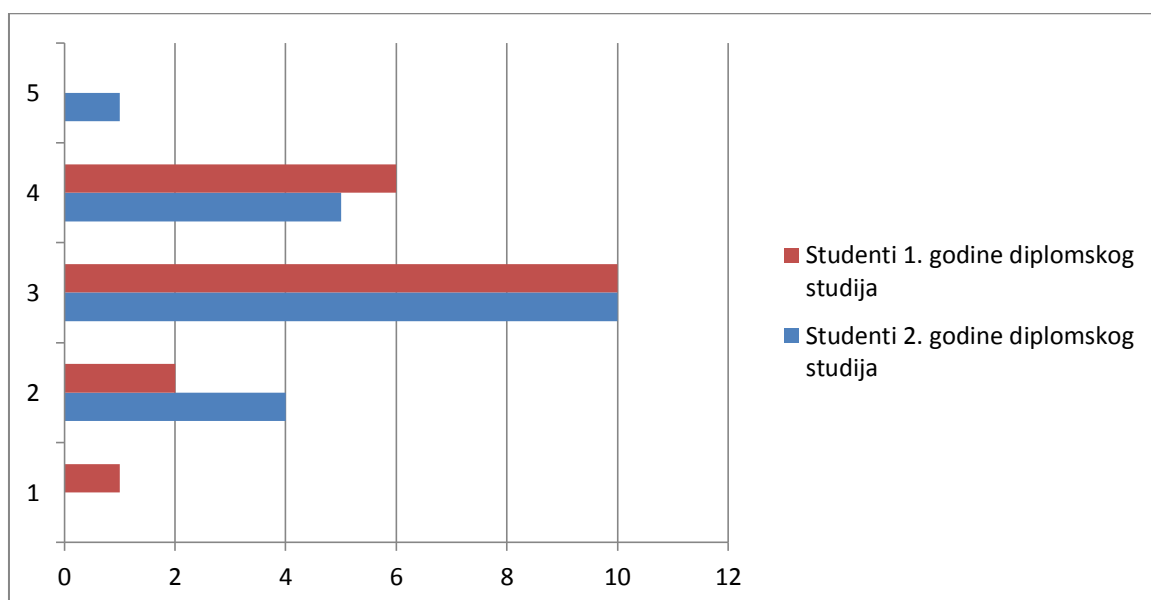
Grafikon 25. U kojoj mjeri je studij ispunio Vaša početna očekivanja?

Izvor: Vlastito istraživanje

Grafikon 26. prikazuje stavove studenata o njihovoj osposobljenosti za rad u struci. Tako da su studenti druge godine diplomskog studija ocijenili svoju osposobljenost sa ocjenom 3,15, dok su studenti prve godine ocijenili sa 3,11. Ocjena „dobar“ za ovaj pokazatelj nije ni najmanje adekvatna, kada je u pitanju stečeno znanje i vještine potrebne za rad na poslovima u struci.

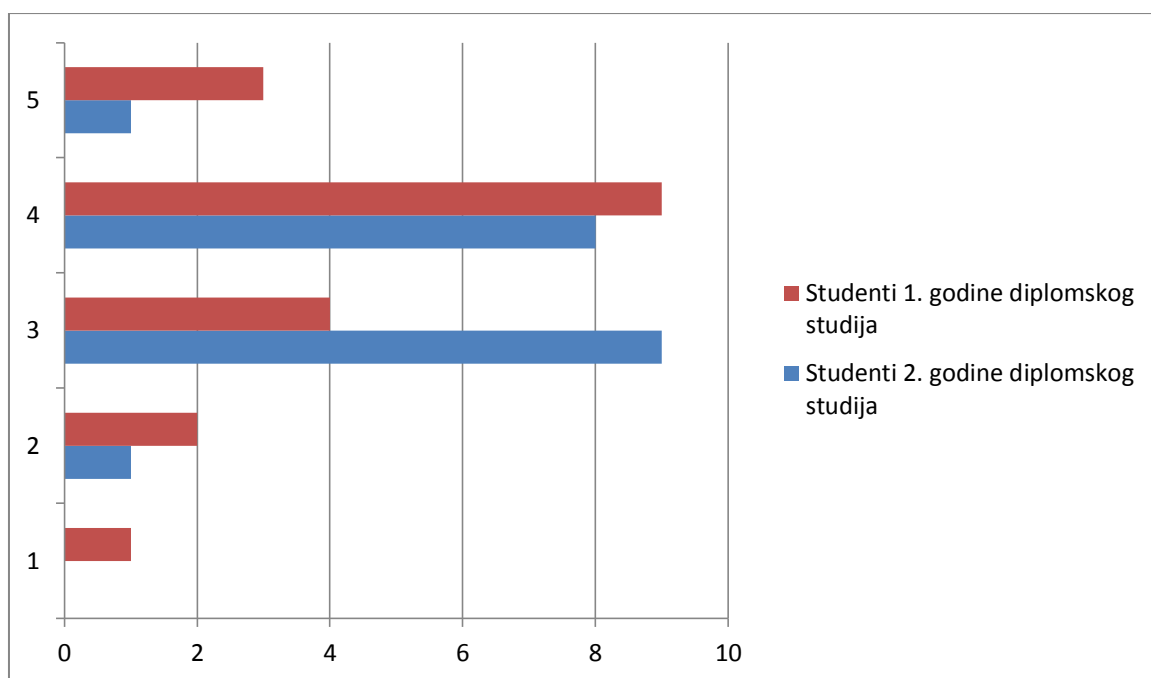
Grafikon 26. U kojoj mjeri Vas je studij osposobio za rad u struci?

Izvor: Vlastito istraživanje

Mišljenje studenata Agroekonomike o visini znanja potrebnih za nastavak školovanja u struci relativno je visoko. Studenti prve godine Agroekonomike diplomskog studija ocijenili su svoju pripremljenost za nastavak školovanja u struci sa ocjenom 3,58, dok su studenti druge godine diplomskog studija ocijenili sa 3,47. U usporedbi s ostalim rezultatima analize očekivanja studenata nakon završenog preddiplomskog studija, ove rezultate može se smatrati pozitivnima. Razlog višim ocjenama proizlazi iz više razine stečenih stručnih znanja, u odnosu na praktična znanja, zbog kojih su analize u prethodnim poglavljima polučile niže rezultate.

Grafikon 27. U kojoj mjeri Vas je studij pripremio za nastavak školovanja u struci?

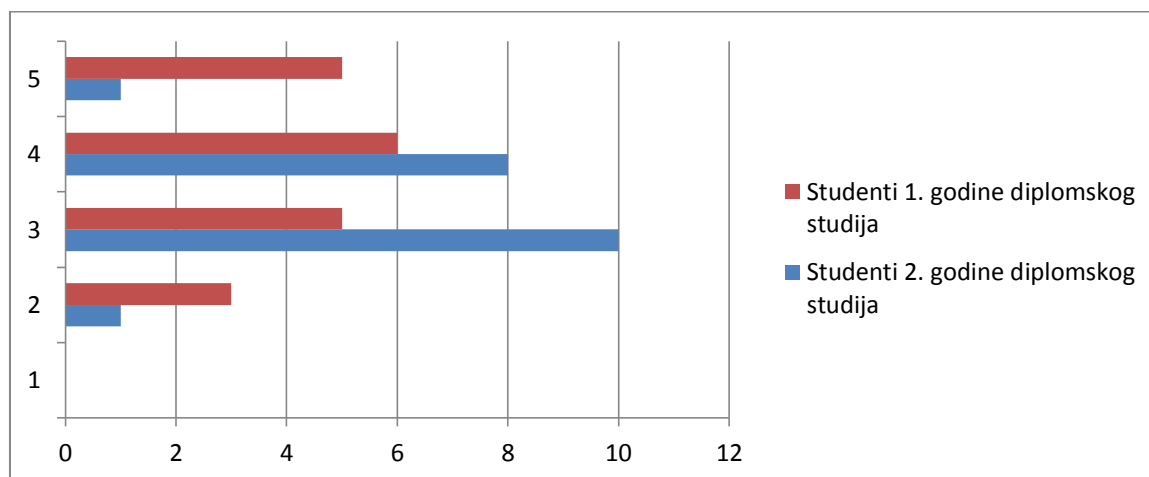
Izvor: Vlastito istraživanje

Studenti Agroekonomike generalno imaju nisko mišljenje o svojem praktičnom iskustvu, koji je rezultat nedovoljnom količinom prakse u struci tijekom studija. Nedovoljno prakse, utječe i na stavove studenata o spremnosti za rad u struci, tako da studenti smatraju da su nedovoljno spremni za odlazak na radno mjesto sa trenutnim znanjima. Pozitivni pokazatelj je stav studenata o stručnim znanjima stečenim na fakultetu, koji je tijekom analize trenutne analize polučio najbolje rezultate.

7.2. Zadovoljstvo cjelokupnim iskustvom tijekom studiranja i mogućnosti zaposlenja nakon studija

Nastavak analize očekivanja studenata, odnosi se na zadovoljstvo cjelokupnim iskustvom tijekom studiranja te mogućnosti zaposlenja nakon završenog studija Agroekonomike. Zadovoljstvo cjelokupnim iskustvom studiranja studenti druge godine ocijenili su sa 3,45, dok su studenti prve godine diplomskog studija ocijenili sa 3,68. Kao što je vidljivo iz Grafikona 28., studenti su pozitivno ocijenili zadovoljstvo studijem, što implicira na opće zadovoljstvo studenata smjerom Agroekonomika na diplomskom studiju. Na ovaj rezultat može se gledati izrazito pozitivno, jer on u sebi sumira sve prethodno provedene analize, te daje okvirnu ocjenu studija.

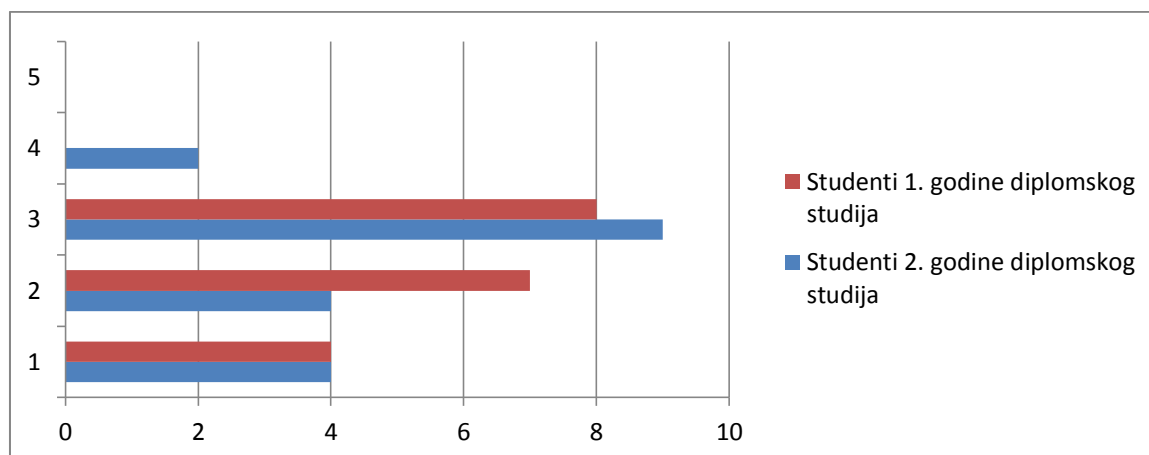
Grafikon 28. Koliko ste zadovoljni cjelokupnim iskustvom studiranja?

Izvor: Vlastito istraživanje

Visoka ocjena nije slučaj u sljedećem grafikonu, koji se odnosi na zadovoljstvo studenata mogućnostima zaposlenja nakon završenog preddiplomskog studija. Ocjene su izrazito niske u obje ispitane skupine studenata. Studenti prve godine diplomskog studija ocijenili su ocjenom 2,21, a studenti druge godine diplomskog studija sa 2,47. Ovi rezultati ukazuju na nisku mogućnost zaposlenja studenata nakon završenog preddiplomskog studija, što nikako nije dobar pokazatelj. Upravo ovo ukazuje na lošu koncepciju Boljanskog načina studiranja, jer bi dio studenata nakon završenog preddiplomskog studija, sa diplomom prvostupnika, trebao krenuti u potragu za poslom. Zato se najveći dio studenata odlučuje za nastavak studiranja na diplomskom studiju, jer su im mogućnosti zaposlenja sa prvostupničkom diplomom minimalne. Izrazito loše ocjene mogućnosti zaposlenja nakon završenog preddiplomskog studija vidljive su u Grafikonu 29.

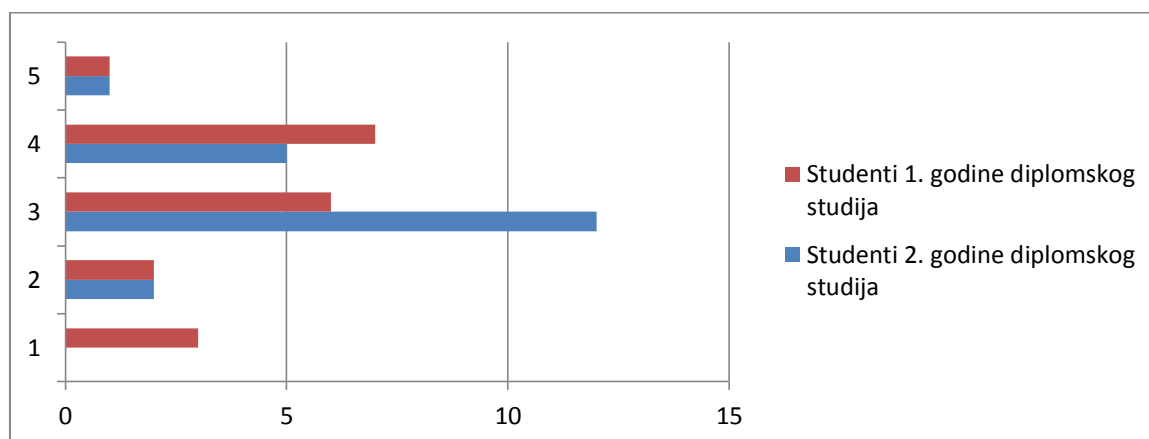
Grafikon 29. Koliko ste zadovoljni mogućnostima zaposlenja nakon preddiplomskog studija?

Izvor: Vlastito istraživanje

Zanimljiv pokazatelj prikazan je u Grafikonu 30., koji prikazuje stavove studenata o težini i zahtjevnosti studija Agroekonomike. Studenti druge godine diplomskog studija ocijenili su težinu i zahtjevnost studija ocjenom 3,25, dok su studenti prve godine diplomskog studija ocijenili sa ocjenom 3,05. Studenti druge godine ocijenili su studij nešto težim, usporedivši s ocjenom studenata prve godine. Ocjena dobar, ukazuje na prosječnu težinu studija, što se može promatrati kao zadovoljavajući pokazatelj.

Grafikon 30. Koliko je općenito težak i zahtjevan Vaš preddiplomski studij?

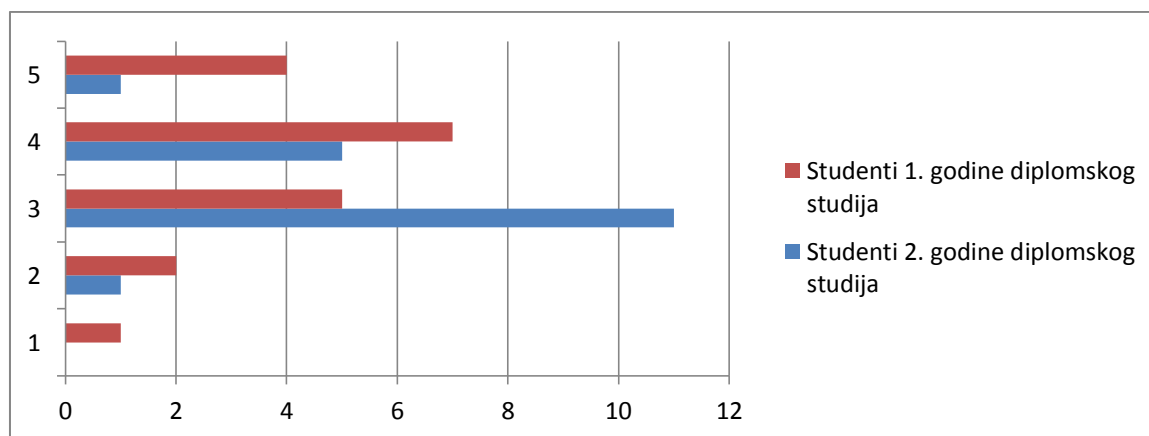
Izvor: Vlastito istraživanje

U nastavku rada analizirati će se usklađenost ECTS bodova s nastavnim opterećenjem, te informiranost studenata prije upisa na diplomski studij.

7.3. Usklađenost ECST bodova s nastavnim opterećenjem i informiranost studenata prije upisa na diplomski studij

Uvođenjem Bolonjskog sustava u visoko obrazovanje, studenti su se susreli s ECTS bodovima. Sustav bodovanja koji je usvojen u sklopu Bolonje temelji se na načelu da je 60 bodova mjera za opterećenje redovitog studenta tijekom jedne akademske godine. Na preddiplomskom studiju maksimalan broj bodova je 180, dok je za diplomski studij određena granica od 120 bodova. Vrijednost jednog boda označava 25 do 30 radnih sati redovnih studenata, što u sebi uključuje aktivnu nastavu, zajedno s ispitima. Nastavne aktivnosti se također vrednuju ECTS bodovima, a one se odnose na predavanja, seminarsku nastavu, vježbe, praktikum, terenski rad, laboratorijski rad, radove na projektu, i slično. Sljedeći dio analize odnosi se na mišljenja studenata o usklađenosti ECTS bodova s stvarnim nastavnim opterećenjem. Iz Grafikona 31. vidljivo je kako studenti druge godine diplomskog studija nešto slabije ocjenjuju usklađenost ECTS bodova (3,33), dok studenti prve godine diplomskog studija daju bolju ocjenu (3,58). Usklađenost ECTS bodova s stvarnim nastavnim opterećenjem daje uvid u mišljenje studenata o stvarnoj opterećenosti gradivom i zahtjevnosti pojedinoga kolegija na fakultetu. U usporedbi s ostalim rezultatima analize očekivanja studenata nakon završenog preddiplomskog studija, ovi su rezultati zadovoljavajući.

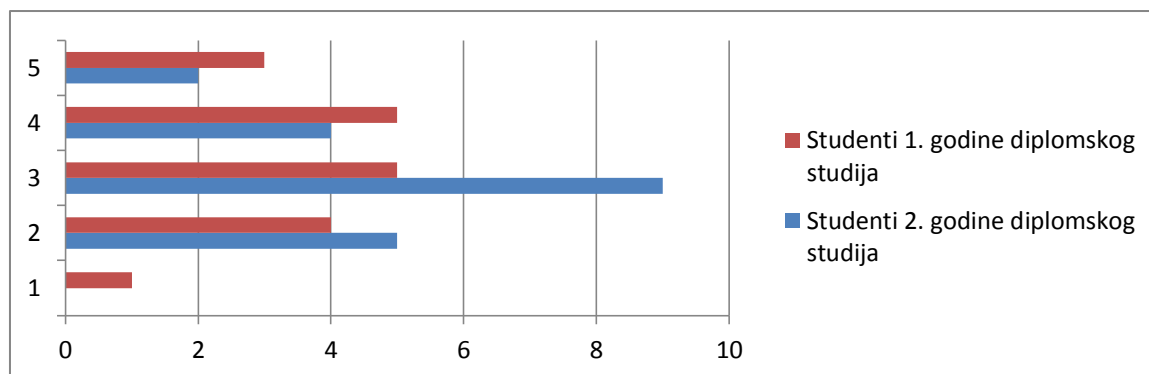
Grafikon 31. U kojoj su mjeri ECTS bodovi usklađeni sa stvarnim nastavnim opterećenjem?

Izvor: Vlastito istraživanje

Informiranost studenata prije upisa prikazana je u Grafikonu 32., koji prikazuje točnost i korisnost informacija koje su studenti imali prije upisa na diplomski studij. Iz grafikona je vidljivo kako studenti druge godine diplomskog studija nešto slabije ocjenjuju informiranost prije upisa (3,15), dok su studenti prve godine diplomskog studija dali nešto bolju ocjenu informiranosti prije upisa (3,28).

Grafikon 32. U kojoj su mjeri informacije koje ste o studiju imali prije upisa bila točne i korisne?

Izvor: Vlastito istraživanje

Zaključno je prikazana Tablica 5. u kojoj su prosječne ocjene analize očekivanja studenata nakon završenog preddiplomskog studija.

Tablica 5. Prosječne ocjene analize očekivanja studenata nakon završenog preddiplomskog studija

	Studenti 1. godine diplomskog studija	Studenti 2. godine diplomskog studija	PROSJEČNA OCJENA
U kojoj mjeri je studij ispunio Vaša početna očekivanja?	2,95	3,45	3,2
U kojoj mjeri Vas je studij osposobio za rad u struci	3,11	3,15	3,13
U kojoj mjeri Vas je studij pripremio za nastavak školovanja u struci	3,58	3,47	3,52
Koliko ste zadovoljni cjelokupnim iskustvom studiranja	3,68	3,45	3,56
Koliko ste zadovoljni mogućnostima zaposlenja nakon preddiplomskog studija	2,21	2,47	2,34
Koliko je općenito težak i zahtjevan Vaš preddiplomski studij	3,05	3,25	3,15
U kojoj su mjeri ECTS bodovi usklađeni sa stvarnim nastavnim opterećenjem	3,58	3,33	3,45
U kojoj su mjeri informacije koje ste o studiju imali prije upisa bila točne i korisne	3,28	3,15	3,21
Prosječna ocjena po godini studija	3,18	3,21	3,2

Izvor: Vlastito istraživanje

Iz Tablice 5. mogu se uočiti visine prosječnih ocjena u svezi očekivanjima studenata na diplomskom studiju.

8. ANALIZA NEZAPOSLENIH STUDENATA AGROEKONOMIKE S ZAVRŠENIM STUDIJEM NA POLJOPRIVREDNOM FAKULTETU U OSIJEKU U RAZDOBLJU OD 15.04.2014. DO 15.04.2015.

Analiza nezaposlenosti ima za cilj utvrditi koliko se agroekonomista u promatranom razdoblju našlo na tržištu rada, te koliko im je vremenski bilo potrebno za zaposlenje. Ujedno promatrati će se i zapošljivost agroekonomista s radnim iskustvom, te bez radnog iskustva kako bi se dobio jasniji uvid u trend nezaposlenosti. Prvo će se analizirati nezaposleni agroekonomisti s završenim preddiplomskim studijem, a zatim će se analizirati nezaposleni agroekonomisti s završenim diplomskim studijem. U konačnici će se provesti analiza brzine zapošljavanja novoprijavljenih agroekonomista u 2014. godini, kako bi se dobio uvid u situaciju na tržištu rada.

8.1. Analiza nezaposlenih agroekonomista s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

Analiza nezaposlenih agroekonomista s završenim preddiplomskim studijem ima za cilj prikazati koliko agroekonomista odlazi na tržište rada nakon prvostupničke diplome, te koliko im je vremenski potrebno za pronalazak posla. S obzirom da podaci o nezaposlenosti za kolovoz i rujan nisu bili dostupni, izuzeti su iz tablica i grafikona, te su analize napravljene na temelju dostupnih podataka s Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. U Tablici 6. prikazani su nezaposleni s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

Tablica 6. Nezaposleni s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015

	<i>tra./14</i>	<i>svi./14</i>	<i>lip./14</i>	<i>srp./14</i>	<i>lis./14</i>	<i>stu.14</i>	<i>pro./14</i>	<i>sij./15</i>	<i>velj./15</i>	<i>ožu./15</i>	<i>tra./15</i>
Agroekonomika	7	7	8	7	5	11	10	10	11	10	9
Agrarna ekonomika	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Hortikultura	1	1	1	1	0	1	1	1	1	11	1
Bilinogojstvo	3	3	4	4	3	3	7	7	6	6	6
Mehanizacija	3	2	3	3	1	0	0	1	2	1	1
Zootehnika	2	3	3	4	0	1	1	2	2	3	3

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Iz Tablice 6. uočava se visok trend nezaposlenih agroekonomista u odnosu na ostale poljoprivredne struke, a razlog tome se može pronaći u činjenici da je Agroekonomika vrlo atraktivan smjer na Poljoprivrednom fakultetu, te ga upisuje relativno velik broj studenata, za razliku od ostalih smjerova. Promatrajući nezaposlenost agroekonomista prvostupnika, uviđa se porast nezaposlenosti u razdoblju od 15.04.2014. do 15.05.2015., od 28,57%. Trend smanjenja nezaposlenosti ostvaren je u razdoblju od lipnja do listopada 2014. godine, kada je nezaposlenost smanjena za 37,5%. Nakon listopada, nezaposlenost opet ima uzlazni trend, uz blage oscilacije. U razdoblju od listopada 2014., do travnja 2015. nezaposlenost je imala rast od 50%! Razlog velikoj nezaposlenosti u prethodno promatranom razdoblju vjerojatno je povezan s razdobljem godine u kojem najveći broj studenata privodi kraju svoje obrazovanje, te se automatski prijavljuje na Hrvatski zavod za zapošljavanje. Kako bi se uvjerilo u prethodnu tvrdnju o povećanom broju nezaposlenih agroekonomista u razdoblju od listopada 2014. do travnja 2015., zbog završetka sveučilišnog preddiplomskog studija treba uzeti u obzir Tablicu 7., koja prikazuje nezaposlene bez radnog iskustva s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku, u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

Tablica 7. Nezaposleni bez radnog iskustva s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

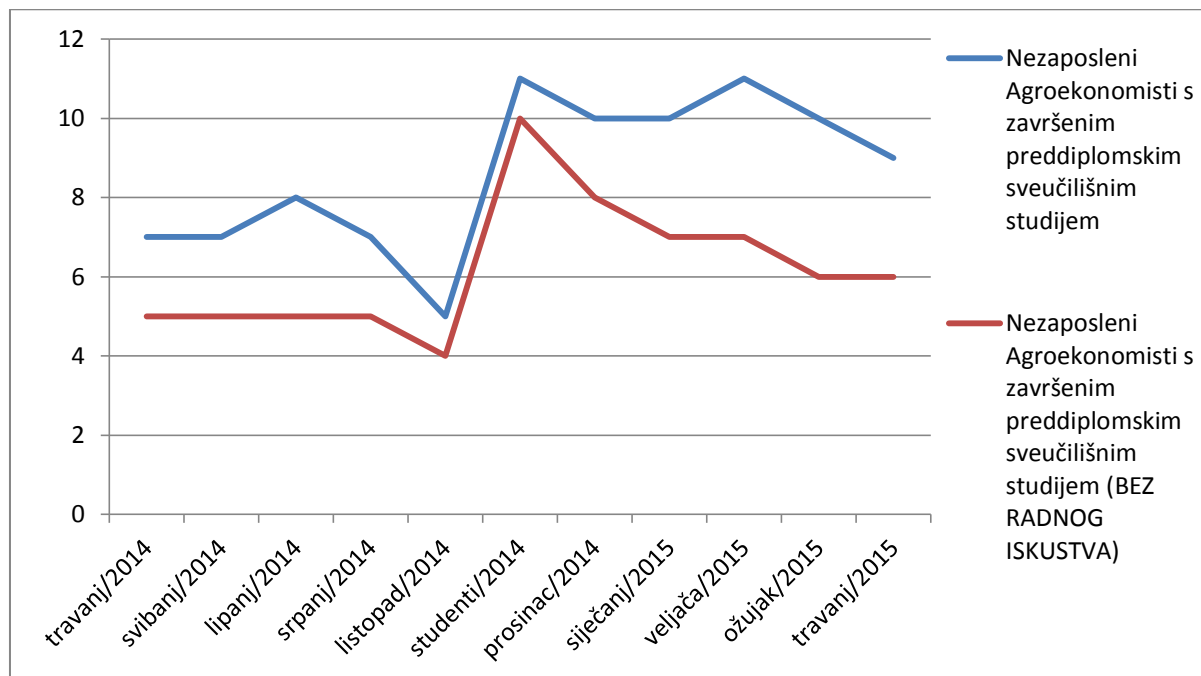
	<i>tra./14</i>	<i>svi./14</i>	<i>lip./14</i>	<i>srp./14</i>	<i>lis./14</i>	<i>stu.14</i>	<i>pro./14</i>	<i>sij./15</i>	<i>velj./15</i>	<i>ožu./15</i>	<i>tra./15</i>
Agroekonomika	5	5	5	5	4	10	8	7	7	6	6
Agrarna ekonomika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hortikultura	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1
Bilinogojstvo	1	1	1	1	-	1	4	4	3	3	3
Mehanizacija	2	2	3	3	1	-	-	-	-	-	-
Zootehnika	1	1	1	1	1	-	-	-	-	1	1

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Promatrajući Tablicu 7. i Tablicu 6. uočavaju se određene pravilnosti u varijacijama nezaposlenih agroekonomista bez radnog iskustva, te ukupno nezaposlenih agroekonomista na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Nezaposlenost od travnja 2014. do listopada 2014. ima ukupno trend pada. U studentom 2014. obje promatrane varijable imaju nagli rast nezaposlenosti, a u prosincu započinje dugoročni trend pada nezaposlenosti prema travnju 2015. U konačnici nezaposlenost je u travnju 2015. veća za 28,75% u slučaju ukupno nezaposlenih agroekonomista, dok je u slučaju agroekonomista bez radnog iskustva ona veća za 20%, promatrajući u usporedbi s travnjem 2014. godine. Radi preglednijeg uvida u

trendove nezaposlenosti u nastavku je izrađen Grafikon 33., koji linijski prikazuje nezaposlene agroekonomiste s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem.

Grafikon 33. Linijski prikaz nezaposlenih agroekonomista s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Promatrajući Grafikon 33. uočava se vrlo sličan trend ukupno nezaposlenih agroekonomista i agroekonomista bez radnog iskustva. Također može se uočiti kako najveći dio nezaposlenih na tržištu rada čine upravo agroekonomisti bez radnog iskustva, kojima je po svemu sudeći najveća prepreka pronalazak prvog zaposlenja.

8.2. Analiza nezaposlenih agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

Analiza nezaposlenih agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem nadovezuje se na prethodnu analizu nezaposlenih agroekonomista s završenim preddiplomskim studijem u promatranom razdoblju. Promatrajući nezaposlene agroekonomiste s završenim diplomskim sveučilišnim studijem uočava se puno veći broj nezaposlenih, u odnosu na nezaposlene agroekonomiste s završenim preddiplomskim studijem. Broj nezaposlenih agroekonomista s završenim diplomskim studijem veći je za 4,42 puta (u travnju 2014.), u odnosu na one s završenim preddiplomskim studijem, u istom

razdoblju. Trend pada nezaposlenosti od travnja 2014. do listopada 2014. bilježi se i u slučaju agroekonomista s završenim diplomskim studijem (sličan trend pada imali su i nezaposleni s završenim preddiplomskim studijem). Nezaposlenost agroekonomista smanjena za 19,35% u razdoblju od travnja 2014. do listopada 2014., a u studenom 2014. naglo raste za 28%, te kasnije bilježi blagu varijabilnost. Ukupna nezaposlenost smanjila se od listopada 2014. do travnja 2015. za 4%, dok je u slučaju nezaposlenih agroekonomista s završenim preddiplomskim studijem ona porasla za 50% u istom promatranom razdoblju. U nastavku je izrađena Tablica 8. koja prikazuje nezaposlene s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

Tablica 8. Nezaposleni s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

	<i>tra./14</i>	<i>svi./14</i>	<i>lip./14</i>	<i>srp./14</i>	<i>lis./14</i>	<i>stu.14</i>	<i>pro./14</i>	<i>sij./15</i>	<i>velj./15</i>	<i>ožu./15</i>	<i>tra./15</i>
Agroekonomika	31	30	25	22	25	32	29	27	24	25	24
Bilinogojstvo (smjer: Biljna proizvodnja)	6	7	7	7	4	7	4	4	4	4	5
Bilinogojstvo (smjer: Ishrana bilja i tloznanstvo)	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Bilinogojstvo (smjer: Oplemenjivanje bilja i sjemenarstvo)	1	1	1	1	1	3	3	3	3	2	1
Bilinogojstvo (smjer: Zaštita bilja)	4	3	3	3	2	2	2	2	3	2	2
Ekološka poljoprivreda	4	3	4	4	4	5	5	5	6	5	5
Hortikultura	1	1	2	1	-	-	-	-	1	1	-
Mehanizacija	4	4	3	3	4	6	5	6	7	7	6
Zootehnika (smjer: Hranidba domaćih životinja)	3	3	3	4	3	4	3	2	1	1	2
Zootehnika (smjer: Lovstvo i pčelarstvo)	1	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2
Zootehnika (smjer: Specijalna zootehnika)	8	8	8	9	10	13	14	11	13	13	13
Voćarstvo, Vinogradarstvo i vinarstvo (smjer: Voćarstvo)	1	1	1	1	1	3	3	2	2	2	1
Voćarstvo, Vinogradarstvo i vinarstvo (smjer: Vinogradarstvo i vinarstvo)	-	1	1	1	-	3	2	2	5	4	4
Povrčarstvo i cvjećarstvo	3	3	4	4	4	6	5	6	6	5	4

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Promatrajući Tablicu 9., u kojoj su prikazani nezaposleni bez radnog iskustva s završenim diplomskim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku, uočava se kako je najveći broj nezaposlenih s završenim studijem Agroekonomike. Broj nezaposlenih bez radnog iskustva s završenim diplomskim studijem Agroekonomike veći je za 3,8 puta u travnju u odnosu na one s završenim preddiplomskim studijem bez radnog iskustva, u istom promatranom razdoblju. Promatrajući varijable ukupno nezaposlenih agroekonomista, i onih bez radnog iskustva, može se uočiti izrazito sličan trend u promatranom razdoblju. Ukupna nezaposlenost agroekonomista u promatranom razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. smanjila se za 22,58%, dok se nezaposlenost onih bez radnog iskustva smanjila za 36,84%.

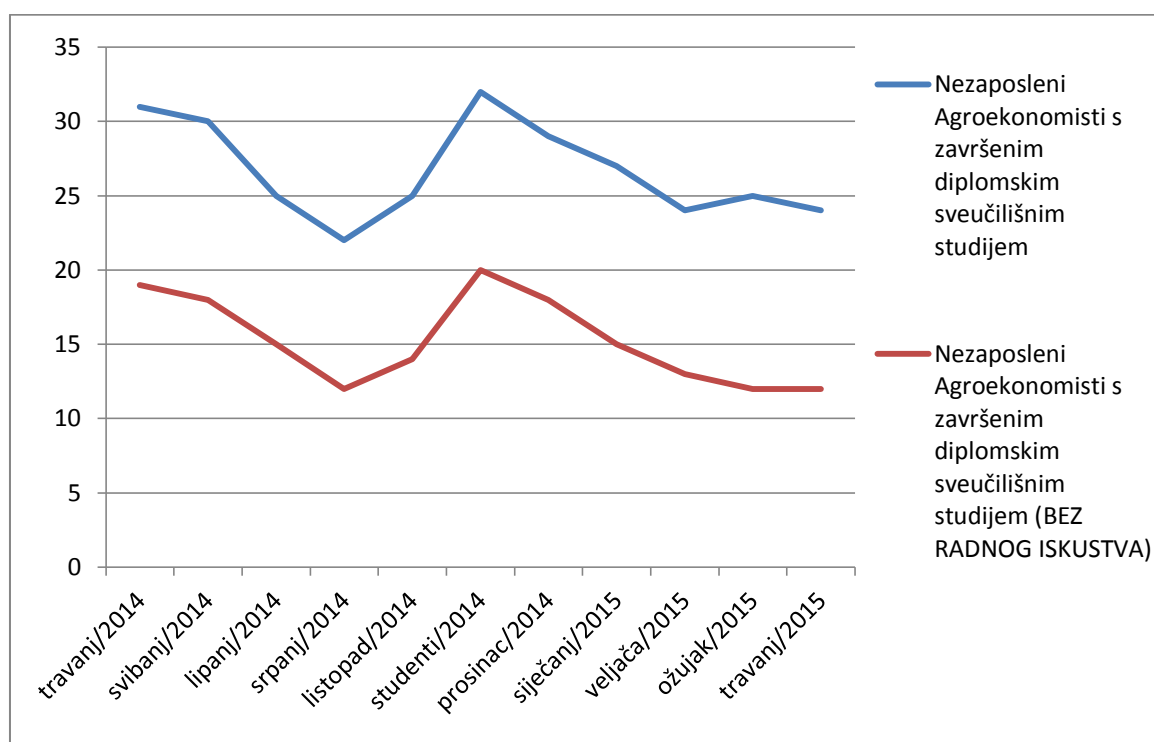
Tablica 9: Nezaposleni bez radnog iskustva s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015

	tra./14	svi./14	lip./14	srp./14	lis./14	stu.14	pro./14	sij./15	velj./15	ožu./15	tra./15
Agroekonomika	19	18	15	12	14	20	18	15	13	12	12
Bilinogojstvo (smjer: Biljna proizvodnja)	4	5	5	5	2	3	1	1	2	2	2
Bilinogojstvo (smjer: Ishrana bilja i tloznanstvo)	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Bilinogojstvo (smjer: Oplemenjivanje bilja)	1	1	1	1	1	3	3	3	3	2	1
Bilinogojstvo (smjer: Zaštita bilja)	3	2	2	2	1	1	1	1	2	-	-
Ekološka poljoprivreda	4	3	4	4	4	4	4	4	5	4	4
Hortikultura	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Mehanizacija	3	3	2	2	2	4	3	3	5	4	3
Zootehnika (smjer: Hranidba domaćih životinja)	3	3	3	3	2	3	2	1	-	-	1
Zootehnika (smjer: Lovstvo i pčelarstvo)	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Zootehnika (smjer: Specijalna zootehnika)	5	5	5	5	5	8	9	8	9	9	8
Voćarstvo, Vinogradarstvo i vinarstvo (smjer: Voćarstvo)	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	1
Voćarstvo, Vinogradarstvo i vinarstvo (smjer: Vinogradarstvo i vinarstvo)	-	-	-	-	-	2	2	2	4	3	3
Povrčarstvo i cvjećarstvo	1	-	1	1	1	2	1	2	2	2	2

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Promjene u visini nezaposlenih agroekonomista vidljive su u Grafikonu 34., koji predstavlja varijacije nezaposlenih agroekonomista s završenim diplomskim studijem u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. Kroz promatrano razdoblje ukupan broj nezaposlenih agroekonomista se smanjio (isto vrijedi i za one bez radnog iskustva).

Grafikon 34. Linijski prikaz nezaposlenih agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Puno je više agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, u odnosu na one s završenim preddiplomskim studijem, ali pozitivan čimbenik je što oni agroekonomisti s diplomskim studijem puno brže pronalaze posao, te se bilježi pozitivan trend smanjenja nezaposlenosti u promatranom razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. U nastavku analizirati će se brzina zapošljavanja novoprijavljenih osoba s završenim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u 2014. godini. Analitičkim pristupom obraditi će se zaposleni u roku 6 mjeseci nakon prijave na Hrvatski zavod za zapošljavanje, a koji su prethodno završili preddiplomski, odnosno diplomski sveučilišni studij na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku.

8.3. Brzina zapošljavanja novoprijavljenih agroekonomista s završenim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijem u 2014. godini

U Tablici 10. prikazani su podaci o udjelu zaposlenih u kratkom roku od 6 mjeseci nakon prijave na evidenciju nezaposlenih u ukupnom broju novoprijavljenih u 2014. godini prema završenom preddiplomskom sveučilišnom studiju na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku. Podaci prikazuju koliko se osoba od ukupnog broja novoprijavljenih zaposlilo u roku od 6 mjeseci nakon što su se prijavili na evidenciju nezaposlenih, u dobi do 39 godina. Veća vrijednost pokazatelja zapošljavanja u kratkom roku znači veću brzinu zapošljavanja.

Tablica 10. Brzina zapošljavanja novoprijavljenih osoba s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u 2014. godini i zaposlenih u roku 6 mjeseci nakon prijave na Hrvatski zavod za zapošljavanje

u postotku

	<i>Novoprijavljeni 2010.- (I.-XI.) 2014.</i>	<i>Zaposleni u roku 6. mj. 2010.- (I.-XI.) 2014.</i>	<i>Brzina zapošljavanja 2010.- (I.-XI.) 2014.</i>
Agroekonomika	20	6	30,0
Agrarna ekonomika	2	1	50,0
Hortikultura	1	-	-
Bilinogojstvo	21	5	23,8
Mehanizacija	11	4	36,4
Zootehnika	13	4	30,8

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Brzina zapošljavanja agroekonomista s završenim sveučilišnim preddiplomskim studijem iznosila je 30,0% u 2014. godini. Agrarni ekonomisti su imali veću brzinu zapošljavanja od 50,0% dok su samo nezaposleni s završenim smjerom Bilinogojstva bili lošiji od agroekonomista s brzinom zapošljavanja od 23,8%. Nezaposleni s završenim smjerom Mehanizacije imali su brzinu zapošljavanja od 36,4%, dok su oni s smjerom Zootehnika bili nešto lošiji s brzinom zapošljavanja od 30,8%. Najveću brzinu zapošljavanja u promatranom skupu imaju Agrarni ekonomisti, a najlošiju oni s završenim smjerom Bilinogojstva.

Prilikom tumačenja gornjih pokazatelja potrebno je imati na umu da se oni odnose samo na osobe koje su se prijavile na evidenciju nezaposlenih, te da stoga ne daju cjelovitu i pouzdanu sliku o brzini zapošljavanja. U nastavku izrađena je Tablica 11. koja prikazuje brzinu zapošljavanja novoprijavljenih osoba s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na

Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u 2014. godini. Uz brzinu zapošljavanja u Tablici 11. prikazani su i podaci o zaposlenima u roku od 6 mjeseci nakon prijave na Hrvatski zavod za zapošljavanje. Iz Tablice 11. uočava se kako agroekonomisti imaju relativno nisku brzinu zapošljavanja od 17,3%, dok najvišu brzinu zapošljavanja imaju nezaposleni s završenim smjerom Zootehnika, smjer: Hranidba domaćih životinja, od 50,0%, te nezaposleni s smjerom: Voćarstvo, Vinogradarstvo i vinarstvo, smjer: Vinogradarstvo i vinarstvo s brzinom zapošljavanja također od 50,0%.

Tablica br. 11: Brzina zapošljavanja novoprijavljenih osoba s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u 2014. godini i zaposlenih u roku 6 mjeseci nakon prijave na Hrvatski zavod za zapošljavanje

u postotku

	<i>Novoprijavljeni 2010.- (I.-XI.) 2014</i>	<i>Zaposleni u roku 6. mj. 2010.- (I.-XI.) 2014</i>	<i>Brzina zapošljavanja 2010.- (I.-XI.) 2014.</i>
Agroekonomika	75	13	17,3
Bilinogojstvo (smjer: Biljna proizvodnja)	18	6	33,3
Bilinogojstvo (smjer: Ishrana bilja i tloznanstvo)	1	-	0
Bilinogojstvo (smjer: Oplemenjivanje bilja)	4	-	0
Bilinogojstvo (smjer: Zaštita bilja)	14	4	28,6
Ekološka poljoprivreda	11	2	18,2
Hortikultura	7	2	28,6
Mehanizacija	12	-	0
Zootehnika (smjer: Hranidba domaćih životinja)	8	4	50
Zootehnika (smjer: Lovstvo i pčelarstvo)	7	1	14,3
Zootehnika (smjer: Specijalna zootehnika)	26	3	11,5
Voćarstvo, Vinogradarstvo i vinarstvo (smjer: Voćarstvo)	5	1	20
Voćarstvo, Vinogradarstvo i vinarstvo (smjer: Vinogradarstvo i vinarstvo)	4	2	50
Povrćarstvo i cvjećarstvo	11	2	18,2

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

U načelu bi veća razina obrazovanje trebala biti povezana s većom brzinom zapošljavanja, dok to u ovom primjeru nije slučaj. Agroekonomisti s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem imaju brzinu zapošljavanja od 30,0%, dok oni s završenim diplomskim sveučilišnim studijem imaju brzinu zapošljavanja od 17,3%.

9. ZAKLJUČAK

Zadovoljstvo studenata Agroekonomike trenutnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku ocijenjeno je s ocjenom 3,49, dok je ocjena usvojenosti znanja ocijenjena s ocjenom 2,80, a vještina 3,25. Opća ocjena studija Agroekonomike iznosi 3,58. Agroekonomisti vide svoje zaposlenje u okviru obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, savjetodavnih službi, poljoprivrednih agencija te velikih poljoprivrednih poduzeća. Kao najveću prepreku svome zaposlenju studenti Agroekonomike ističu razloge poput njihove nedovoljne stručnosti u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednog fakulteta, nerazvijeno tržište za njihovu struku, loša gospodarska situacija, neprepoznatljivost na tržištu rada, itd.

Nezaposlenost agroekonomista prvostupnika ima tendenciju rasta, te je u promatranom razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. ukupna nezaposlenost porasla za 28,57%, dok je za one bez radnog iskustva nezaposlenost povećana za 20%. Ukupna nezaposlenost agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem u promatranom razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. smanjila za 22,58%, dok se nezaposlenost onih bez radnog iskustva smanjila za 36,84%. Uviđa se veća potražnja za agroekonomistima s završenim diplomskim sveučilišnim studijem, te se može reći kako je pokazatelj smanjenja nezaposlenosti ukupne nezaposlenosti za 22,58%, te 36,84% za one bez radnog iskustva, izrazito dobar pokazatelj općeg stanja na tržištu rada u svezi zaposlenja diplomiranih agroekonomista. Problem se očituje u brzini zaposlenja, koja je ispod prosjeka u grani djelatnosti.

Prethodno postavljena hipoteza o stavu studenata u svezi dovoljne osposobljenosti za rad u strucu se odbija, iz razloga što studenti Agroekonomike nisko ocjenjuju stečena znanja i vještine na studiju (znanje 2,80, vještine 3,25), a uz to dodatno naglašavaju nedovoljno praktično znanje potrebno za rad u struci. Druga hipoteza koja se odnosi na činjenicu da studenti Agroekonomike lakše pronalaze posao u odnosu na studente ostalih smjerova Poljoprivrednoga fakulteta u Osijeku se prihvaća, iz razloga što agroekonomisti s završenim diplomskim studijem bilježe pad nezaposlenosti u promatranom razdoblju, uz istovremeno povećanje nezaposlenosti u većini ostalih djelatnosti u struci. Posebice je važno smanjenje nezaposlenih bez radnog iskustva, koje je imalo veću stopu pada od ukupne nezaposlenosti u agroekonomskoj struci.

10.LITERATURA

Knjige:

1. Franić, R., Grgić, I., Kovačić, D., Njavro, M., Par, V., Žimbrek, T., i Žutinić, Đ., (2013): Pedeset godina studija Agroekonomike: 1963.-2013., Motiv, Zagreb
2. Zelenika, R. (2012): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, IQ Plus d.o.o., Rijeka

Internet:

1. <http://www.progeocroatia.hr/researchersnight/pdf/razno/Metode%20znanstvenog%20i%20strucnog%20rada.pdf> (preuzeto 05.02.2015.)

11.SAŽETAK

Agrarni ekonomisti su kroz povijest doprinijeli razvoju i općem prihvaćanju agrarne ekonomike kao interdisciplinarne nastavne i znanstvene discipline. Cilj ovog rada je analiza pripremljenosti studenata Agroekonomike za tržište rada, te analiza njihovih stavova u svezi kvalitete studiranja na smjeru Agroekonomika. Studenti Agroekonomike imaju relativno nizak stav o stečenom znanju na studiju, dok s druge strane bolje ocjenjuju svoje vještine stečene tijekom studija. Očekivanja od studija su im osrednja, te očigledno da postoji prostor za poboljšanje njihovih očekivanja. Opća ocjena studija im je iznad prosjeka, a razlog tome se pronalazi u općenitoj kvaliteti studija, visokoj ponudi i kvaliteti izbornih kolegija, te prilagođenosti zahtjeva i težine kolegija predznanjima. Usporedivši ove tri generacije agroekonomista uočilo se kako studenti druge godine diplomskog studija smatraju da je agroekonomistima najlakše dobiti posao u struci u odnosu na ostale struke na Poljoprivrednom fakultetu. Tako 19% studenata smatra da je lakše dobiti posao, dok 0% prve godine diplomskog, te samo 4% studenata druge godine preddiplomskog smatra kako je lakše dobiti posao u struci u odnosu na ostale smjerova Poljoprivrednog fakulteta. 57% studenata druge godine diplomskog studija smatra da je jednako teško dobiti posao, dok 53% prve godine diplomskog, te 50% studenata druge godine preddiplomskog studija smatra da su u jednako teškoj situaciji za zaposlenje u odnosu na ostale smjerove na fakultetu.

Ukupna nezaposlenost agroekonomista prvostupnika porasla je u promatranom razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. za 28,57%, dok je nezaposlenost za one bez radnog iskustva povećana za 20%. Ukupna nezaposlenost agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem u promatranom razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. smanjila se za 22,58%, dok se nezaposlenost onih bez radnog iskustva smanjila za 36,84%. Važno je za uvidjeti kako je nezaposlenost agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem, bez radnog iskustva smanjena za 14,26 postotnih poena više od ukupne nezaposlenosti agroekonomista s istim stupnjem obrazovanja. Očigledno je da postoji puno veća potražnja za agroekonomistima s završenim diplomskim sveučilišnim studijem, u usporedbi s prvostupnicima Agroekonomike.

12.SUMMARY

Agricultural economists have historically contributed to the development and general acceptance of Agricultural Economics as an interdisciplinary teaching and science discipline. The goal of this thesis is to analyze the preparedness of students of Agricultural Economics for the labor market, and analyze their perspectives on study quality on the course Agricultural Economics. Students of Agricultural Economics have relatively low attitude and knowledge gained in the study, while on the other side they better evaluate their skills acquired during their studies. They have mediocre expectations of the studies, and obviously there is a space for improvement of their expectations. General grade of course Agricultural Economics is above average, and the reason is found in the general quality of the study, high offer and quality of elective courses, and in adaptation of requirements and difficulty of the course prior to the knowledge. Comparing three generations of Agricultural Economists it has been noticed how students in the second year of graduate studies find that the Agricultural Economists can easier find job in this profession, in relation to other professions at the Faculty of Agriculture. So 19% of them believed that it's easier to get a job, while 0% the first year of graduate study, and only 4% of students in the second year of undergraduate studies thinks that it's easier to get a job in the profession Agricultural Economics, in relation to other professions on Faculty of Agriculture. 57% of students in the second year of graduate study considers that it is equally difficult to get a job, while 53% of the first year of graduate study, and 50% of students in the second year of undergraduate study believed to be in equally difficult situation of employment in relation to other courses at the Faculty of Agriculture.

Overall unemployment of Agricultural Economist with bachelor degree, rose in the period from 15th April of 2014 to 15th April of 2015 to 28.57%, while the unemployment rate for those with no work experience increased by 20%. Overall unemployment of Agricultural Economists with completed graduate university study in the period from 15th April of 2014 to 15th April of 2015 decreased by 22.58%, while the unemployment rate of those without work experience decreased by 36.84%. It is important to realize that the unemployment of Agricultural Economists with a graduate diplomas without work experience has reduction of 14.26 percentage points more than the total unemployment of Agricultural Economists with the same level of education. It is obvious that there is a much greater demand for Agricultural Economists with a graduate diplomas, compared with undergraduates in Agricultural Economics.

13. PRILOZI

Prilog 1: Anketa: Stavovi studenata Agroekonomike o kvaliteti studiranja i pripremljenosti za tržište rada

+

Poštovane studentice i studenti,
pred Vama je anketa o vrednovanju studiju kojoj je cilj utvrditi Vaše zadovoljstvo studijem i vaše mišljenje o mogućnosti zapošljavanja poslije završenog studija.

Koje ste godine upisali BS studij?

Je li Vam Vaš smjer bio prvi izbor za studiranje?

- DA
 NE

Koristeći navedenu skalu vrijednosti ocijenite Vaše zadovoljstvo na sadašnjem studiju?

1 = potpuno nezadovoljan/na..... 5 = jako zadovoljan/na

	1	2	3	4	5
Sadržaj i kvaliteta obveznih kolegija	☐	☐	☐	☐	☐
Sadržaj i kvaliteta izbornih kolegija	☐	☐	☐	☐	☐
Ponuda izbornih kolegija	☐	☐	☐	☐	☐
Mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sastavu Vašeg studija	☐	☐	☐	☐	☐
Prilagođenost zahtjeva i težine kolegija predznanjima studenata	☐	☐	☐	☐	☐
Stupanj u kojemu kolegiji na prvoj godini olakšavaju prilagodbu studentima na studij	☐	☐	☐	☐	☐
Povezanost i slijed sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija	☐	☐	☐	☐	☐
Stupanj u kojemu je sadržaj studijskog programa zadovoljio Vaša očekivanja	☐	☐	☐	☐	☐

Koristeći navedenu skalu vrijednosti procijenite Vaš stupanj (ne)usvojenosti sljedećih znanja i vještina tijekom studiranja?

Osnovna razina = temeljna/osnovna znanja i kompetencija; srednja razina = prosječno/zadovoljavajuće znanje i kompetencije; napredna razina = specijalist ili stručnjak s visokim stupnjem znanja

	Osnovna	Srednja	Napredna
Kritički način razmišljanja	☐	☐	☐
Komunikacijske vještine	☐	☐	☐
Timski rad	☐	☐	☐
Kreativnost	☐	☐	☐
Poznavanje osnova biljne proizvodnje	☐	☐	☐
Poznavanje osnova stočarske proizvodnje	☐	☐	☐
Poznavanje osnova marketinga	☐	☐	☐
Poznavanje osnova upravljanja/menadžmenta	☐	☐	☐
Poznavanje osnova agrarne politike	☐	☐	☐
Poznavanje osnova agrarne sociologije	☐	☐	☐
Rad na računalu	☐	☐	☐
Samostalnost i odgovornost	☐	☐	☐
Praktično iskustvo	☐	☐	☐

Smatrate li da je organizacija studija prema načelu 3+2 korisna za AE struku? *

- Da
- Ne
- Ne znam

Smatrate li da se tijekom studiranja na AE smjeru stječu dovoljna znanja i vještine za osposobljavanje studenata za tržište rada? *

- Da
- Ne
- Ne znam

Koju biste opću ocjenu dali svom studiju? *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Gdje se, prema Vašem mišljenju, mogu zaposliti agrarni ekonomisti poslije studija (U STRUCI)? *

A vertical slider control with a central track and two end caps, each containing a small triangle pointing towards the center. The track is currently empty.

Prema Vašem mišljenju, koliko je agrarnim ekonomistima lako/ teško dobiti posao u struci u odnosu na ostale smjerova Agronomskog /Poljoprivrednog fakulteta? *

- Lakše
- Jednako teško
- Teže

Zašto? *

A vertical slider control with a central track and two end caps, each containing a small triangle pointing towards the center. The track is currently empty.

11. Prema Vašem mišljenju, koliko je agrarnim ekonomistima lako/ teško dobiti posao u struci u odnosu na sve ostale struke ? *

- Lakše
- Jednako teško
- Teže

Zašto? *

A vertical slider control with a central track and two end caps, each containing a small triangle pointing towards the center. The track is currently empty.

(ZA MS studij) - Koristeći navedenu skalu vrijednosti procijenite vlastita očekivanja (ishode učenja) nakon završenog preddiplomskog studija:

1 = najmanja ocjena 5 = najveća ocjena

	1	2	3	4	5
U kojoj mjeri je studij ispunio Vaša početna očekivanja	☐	☐	☐	☐	☐
U kojoj mjeri Vas je studij osposobio za rad u struci	☐	☐	☐	☐	☐
U kojoj mjeri Vas je studij pripremio za nastavak školovanja u struci	☐	☐	☐	☐	☐
Koliko ste zadovoljni cjelokupnim iskustvom studiranja	☐	☐	☐	☐	☐
Koliko ste zadovoljni mogućnostima zaposlenja nakon preddiplomskog studija	☐	☐	☐	☐	☐
Koliko je općenito težak i zahtjevan Vaš preddiplomski studij	☐	☐	☐	☐	☐
U kojoj mjeri su ECTS bodovi usklađeni sa stvarnim nastavnim opterećenjem	☐	☐	☐	☐	☐
U kojoj su mjeri informacije koje ste o studiju imali prije upisa bile točne i korisne	☐	☐	☐	☐	☐

Submit

14. POPIS TABLICA

R.B.	Naziv tablice	Stranica
Tablica 1.	Ponderirana aritmetička sredina ocjena zadovoljstva studenata Agroekonomike na trenutnom studiju	16
Tablica 2.	Ponderirana aritmetička sredina ocjena usvojenih znanja studenata Agroekonomike stečenih tijekom studija	22
Tablica 3.	Ponderirana aritmetička sredina ocjena stečenih vještina studenata Agroekonomike tijekom studija	26
Tablica 4.	Potencijalno mjesto zaposlenja agroekonomista nakon završetka studija (u struci)	33
Tablica 5.	Prosječne ocjene analize očekivanja studenata nakon završenog preddiplomskog studija	45
Tablica 6.	Nezaposleni s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.	46
Tablica 7.	Nezaposleni bez radnog iskustva s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015	47
Tablica 8.	Nezaposleni s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.	49
Tablica 9.	Nezaposleni bez radnog iskustva s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.	50
Tablica 10.	Brzina zapošljavanja novoprijavljenih osoba s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u 2014. godini i zaposlenih u roku 6 mjeseci nakon prijave na Hrvatski zavod za zapošljavanje	52
Tablica 11.	Brzina zapošljavanja novoprijavljenih osoba s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u 2014. godini i zaposlenih u roku 6 mjeseci nakon prijave na Hrvatski zavod za zapošljavanje	53

15. POPIS SLIKA I GRAFIKONA

R.B.	Naziv slike ili grafikona	Stranica
Grafikon 1.	Odabir Agroekonomike kao primarno željenog smjera na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku	10
Grafikon 2.	Sadržaj i kvaliteta obveznih kolegija	10
Grafikon 3.	Sadržaj i kvaliteta izbornih kolegija	11
Grafikon 4.	Ponuda izbornih kolegija	12
Grafikon 5.	Mogućnost pohađanja kolegija koji nisu u sustavu studija	13
Grafikon 6.	Prilagođenost zahtjeva i težine kolegija predznanjima studenata	13
Grafikon 7.	Stupanj u kojemu kolegiji na prvoj godini olakšavaju prilagodbu studentima na studij	14
Grafikon 8.	Povezanost i slijed sadržaja na različitim kolegijima i godinama studija	15
Grafikon 9.	Stupanj u kojemu je sadržaj studijskog programa zadovoljio očekivanja studenata	15
Grafikon 10.	Linijski prikaz prosječne ocjene zadovoljstva studenata Agroekonomike na trenutnom studiju	18
Grafikon 11.	Prikaz usvojenosti stečenih znanja tijekom studija studenata 2. godine preddiplomskog studija Agroekonomike	19
Grafikon 12.	Prikaz usvojenosti stečenih znanja tijekom studija studenata 1. godine diplomskog studija Agroekonomike	20
Grafikon 13.	Prikaz usvojenosti stečenih znanja tijekom studija studenata 2. godine diplomskog studija Agroekonomike	21
Grafikon 14.	Linijski prikaz prosječne ocjene usvojenosti znanja studenata Agroekonomike tijekom studija	23
Grafikon 15.	Prikaz usvojenosti stečenih vještina tijekom studija studenata 2. godine preddiplomskog studija Agroekonomike	24
Grafikon 16.	Prikaz usvojenosti stečenih vještina tijekom studija studenata 1. godine diplomskog studija Agroekonomike	25
Grafikon 17.	Prikaz usvojenosti stečenih vještina tijekom studija studenata 2. godine diplomskog studija Agroekonomike	25
Grafikon 18.	Linijski prikaz prosječne usvojenosti vještina studenata Agroekonomike tijekom studija	27
Grafikon 19.	Korisnost organizacije studija 3+2 za agroekonomsku struku	28
Grafikon 20.	Smatrate li da se tijekom studiranja na agroekonomskom smjeru stječu dovoljna znanja i vještine za osposobljavanje studenata za tržište rada?	29
Grafikon 21.	Opća ocjena studija Agroekonomike	30
Grafikon 22.	Linijski prikaz prosječne ocjene studija Agroekonomike	31
Grafikon 23.	Koliko je agroekonomistima lako/teško dobiti posao u struci u odnosu na ostale smjerove Poljoprivrednog fakulteta?	34

Grafikon 24.	Prema Vašem mišljenju, koliko je agroekonomistima lako/teško dobiti posao u struci u odnosu na sve ostale struke?	36
Grafikon 25.	U kojoj mjeri je studij ispunio Vaša početna očekivanja?	40
Grafikon 26.	U kojoj mjeri Vas je studij osposobio za rad u struci?	41
Grafikon 27.	U kojoj mjeri Vas je studij pripremio za nastavak školovanja u struci?	42
Grafikon 28.	Koliko ste zadovoljni cjelokupnim iskustvom studiranja?	42
Grafikon 29.	Koliko ste zadovoljni mogućnostima zaposlenja nakon preddiplomskog studija?	43
Grafikon 30.	Koliko je općenito težak i zahtjevan Vaš preddiplomski studij?	43
Grafikon 31.	U kojoj su mjeri ECTS bodovi usklađeni sa stvarnim nastavnim opterećenjem?	44
Grafikon 32.	U kojoj su mjeri informacije koje ste o studiju imali prije upisa bila točne i korisne?	45
Grafikon 33.	Linijski prikaz nezaposlenih agroekonomista s završenim preddiplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.	48
Grafikon 34.	Linijski prikaz nezaposlenih agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku u razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015.	51

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Diplomski rad

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Sveučilišni diplomski studij, smjer Agroekonomika

STAVOVI STUDENATA AGROEKONOMIKE O KVALITETI STUDIRANJA I PRIPREMLJENOSTI ZA TRŽIŠTE RADA

Marko Lacković

Sažetak:

Agrarni ekonomisti su kroz povijest doprinijeli razvoju i općem prihvaćanju agrarne ekonomike kao interdisciplinarnе nastavne i znanstvene discipline. Cilj ovog rada je analiza pripremljenosti studenata Agroekonomike za tržište rada, te analiza njihovih stavova u svezi kvalitete studiranja na smjeru Agroekonomika. Studenti Agroekonomike imaju relativno nizak stav o stečenom znanju na studiju, dok s druge strane bolje ocjenjuju svoje vještine stečene tijekom studija. Očekivanja od studija su im osrednja, te očigledno da postoji prostor za poboljšanje njihovih očekivanja. Opća ocjena studija im je iznad prosjeka, a razlog tome se pronalazi u općenitoj kvaliteti studija, visokoj ponudi i kvaliteti izbornih kolegija, te prilagođenosti zahtjeva i težine kolegija predznanjima. Usporedivši ove tri generacije agroekonomista uočilo se kako studenti druge godine diplomskog studija smatraju da je agroekonomistima najlakše dobiti posao u struci u odnosu na ostale struke na Poljoprivrednom fakultetu. Tako 19% studenata smatra da je lakše dobiti posao, dok 0% prve godine diplomskog, te samo 4% studenata druge godine preddiplomskog smatra kako je lakše dobiti posao u struci u odnosu na ostale smjerova Poljoprivrednog fakulteta. 57% studenata druge godine diplomskog studija smatra da je jednako teško dobiti posao, dok 53% prve godine diplomskog, te 50% studenata druge godine preddiplomskog studija smatra da su u jednako teškoj situaciji za zaposlenje u odnosu na ostale smjerove na fakultetu.

Ukupna nezaposlenost agroekonomista prvostupnika porasla je u promatranom razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. za 28,57%, dok je nezaposlenost za one bez radnog iskustva povećana za 20%. Ukupna nezaposlenost agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem u promatranom razdoblju od 15.04.2014. do 15.04.2015. smanjila se za 22,58%, dok se nezaposlenost onih bez radnog iskustva smanjila za 36,84%. Važno je za uvidjeti kako je nezaposlenost agroekonomista s završenim diplomskim sveučilišnim studijem, bez radnog iskustva smanjena za 14,26 postotnih poena više od ukupne nezaposlenosti agroekonomista s istim stupnjem obrazovanja. Očigledno je da postoji puno veća potražnja za agroekonomistima s završenim diplomskim sveučilišnim studijem, u usporedbi s prvostupnicima Agroekonomike.

Rad je izrađen pri: Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Mentor: izv.prof.dr. Ružica Lončarić

Broj stranica: 64

Broj grafikona i slika: 34

Broj tablica: 11

Broj literaturnih navoda: 2

Broj priloga: 1

Jezik izvornika: hrvatski

Ključne riječi: Agroekonomika, stavovi studenata, kvaliteta studija, nezaposlenost.

Datum obrane:

Stručno povjerenstvo za obranu:

1. prof.dr.sc. Krunoslav Zmaić, predsjednik
2. izv.prof.dr.sc. Ružica Lončarić, mentor
3. doc.dr.sc. Tihana Sudarić, član

Rad je pohranjen u: Knjižnica Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku, Sveučilištu u Osijeku, Kralja Petra Svačića 1d.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Graduate thesis
Faculty of Agriculture
University Graduate Studies, Agroecconomics

THE ATTITUDES STUDENTS OF AGROECONOMICS ON THE QUALITY OF AGROECONOMICS STUDY AND THEIR PREPAREDNESS FOR LABOUR MARKET

Marko Lacković

Summary:

Agricultural economists have historically contributed to the development and general acceptance of Agricultural Economics as an interdisciplinary teaching and science discipline. The goal of this thesis is to analyze the preparedness of students of Agricultural Economics for the labor market, and analyze their perspectives on study quality on the course Agricultural Economics. Students of Agricultural Economics have relatively low attitude and knowledge gained in the study, while on the other side they better evaluate their skills acquired during their studies. They have mediocre expectations of the studies, and obviously there is a space for improvement of their expectations. General grade of course Agricultural Economics is above average, and the reason is found in the general quality of the study, high offer and quality of elective courses, and in adaptation of requirements and difficulty of the course prior to the knowledge. Comparing three generations of Agricultural Economists it has been noticed how students in the second year of graduate studies find that the Agricultural Economists can easier find job in this profession, in relation to other professions at the Faculty of Agriculture. So 19% of them believed that it's easier to get a job, while 0% the first year of graduate study, and only 4% of students in the second year of undergraduate studies thinks that it's easier to get a job in the profession Agricultural Economics, in relation to other professions on Faculty of Agriculture. 57% of students in the second year of graduate study considers that it is equally difficult to get a job, while 53% of the first year of graduate study, and 50% of students in the second year of undergraduate study believed to be in equally difficult situation of employment in relation to other courses at the Faculty of Agriculture.

Overall unemployment of Agricultural Economist with bachelor degree, rose in the period from 15th April of 2014 to 15th April of 2015 to 28.57%, while the unemployment rate for those with no work experience increased by 20%. Overall unemployment of Agricultural Economists with completed graduate university study in the period from 15th April of 2014 to 15th April of 2015 decreased by 22.58%, while the unemployment rate of those without work experience decreased by 36.84%. It is important to realize that the unemployment of Agricultural Economists with a graduate diplomas without work experience has reduction of 14.26 percentage points more than the total unemployment of Agricultural Economists with the same level of education. It is obvious that there is a much greater demand for Agricultural Economists with a graduate diplomas, compared with undergraduates in Agricultural Economics.

Thesis performed at: Faculty of Agriculture in Osijek

Mentor: prof.dr. Ružica Lončarić

Number of pages: 64

Number of figures: 34

Number of tables: 11

Number of references: 2

Number of appendices: 1

Original in: Croatian

Key words: Agroecconomics, students' attitudes, quality of study, unemployment

Thesis defended on date:

Reviewers:

1. prof.dr. Krunoslav Zmaić, president

2. prof.dr. Ružica Lončarić, mentor

3. doc.dr. Tihana Sudarić, member

Thesis deposited at: Library, Faculty of Agriculture in Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Kralja Petra Svačića 1d.